

GALTZA MOTZETAN

AURKIBIDEA

1. SARRERA

1. Irakaslearentzako oharrak
2. Ikastunitatearen ibilbidea
3. Ikastunitatearen edukiak eta helburuak

2. ATAZAK

- A. ataza: Eskola txikia
- B. ataza: Litxarrerorik ez eskolan!
- C. ataza: Txikiak eskolan

3. MATERIAL OSAGARRIA

- A. Oharrak
- B. Eskolara, zertarako?

4. ERANSKINAK

- I. Bihotz ondoko sekretuak filmeko zatia.
- II. Garai bateko eskola txikia. ETB. DB 1185
- III. Jon, arbelera! Euskadi Irratia. DB 1622
- IV. Lehengo eta oraingo haurrak. Euskadi Irratia. DB 662
- V. Araudia
- VI. Corina, Corina filmeko zatia.
- VII. Fitxak
- VIII. Nocilla iragarkia. ETB
- IX. Litxarkeriak-1. Euskadi Irratia. DB 18
- X. Litxarkeriak-2. Euskadi Irratia. DB 18
- XI. Eskola esklaboak sortzeko da. Euskaldunon Egunkaria.
- XII. Komenigarria da hiru urte arteko haurrak eskolatzea. Euskaldunon Egunkaria.
- XIII. Eskola txikia. ETB. DB 685
- XIV. Eskolako lehen eguna. Euskadi Irratia. DB 514
- XV. Eskolako lehen eguna (ariketa)
- XVI. Eskola ordenadore bidez. ETB. DB 1411
- XVII. Ameriketako Estatu Batuak: eskola etxean. Unesco Albistaria
- XVIII. Eskemak

BIDEO-PASARTEAK			
<u>A ataza</u>	<u>B ataza</u>	<u>C ataza</u>	<u>Material osagarria (B)</u>
1.- 01.34.12	5.- 01.49.29	9.- 02.05.29	11.- 02.21.49
2.- 01.37.32	6.- 01.50.10	10.- 02.08.30	
3.- 01.40.55	7.- 01.50.40		
4.- 01.45.38	8.- 01.52.41		

OHARRA: denbora horiek erreferentziazkoak dira.

1. SARRERA

1. IRAKASLEARENTZAKO OHARRAK

Ikastunitate honetako ardatza eskola izango dugu. Hasteko, gure haur-garaiko eskolak gogoratuko ditugu, eta, ondoren, ordutik hona eskola zenbat aldatu den ikusiko dugu. Jarraian, eskolatik bidaltzen dizkiguten hainbat arau ikusiko ditugu, eta arau horietako batzuen gaia jorratuko, hots, litxarreriena. Arauak arau, azkenik, eskolara joatearen beharraz egingo dugu gogoeta: eskola ez ote da esklaboak sortzeko?

A ataza hasi bezain laster ikasleei esan behar zaie argazki bat ekarri behar dutela gelara. Argazki horretan eskolako lagunek azaldu behar dute. Izan ere, ataza honetan umetako eskola eta gaur egungoa alderatuko ditugu.

B atazan, berriz, litxarreriak jateko ohiturei buruz jardungo dugu.

Gero, C atazan, haurrak eskolaratzeaz aditu batzuek dituzten iritziak jaso, eta gai horren gainean egingo dugu gogoeta.

Bestalde, material osagarrietan zera aurkituko dugu:

OHARRAK izeneko atazan hainbat ohar identifikatu eta bertatik beharrezko informazioa aterako dugu.

ESKOLARA, ZERTARAKO? atazan, aldiz, artikulua bateko informazioa landuko dugu, bai ideia nagusia, bai xehetasunak, gero horren gainean iritzia emateko.

2. IKASTUNITATEAREN IBILBIDEA

1. SARRERA

- Ikastunitatearen, helburuen eta lan-egitasmoaren aurkezpena.

A. ATAZA: ESKOLA TXIKIA

- Erreportaje bateko elkarrizketatu bakoitza zeri buruz ari den ateratzea.
- Erreportaje bateko elkarrizketa batzuetatik hainbat xehetasun ateratzea.
- Eskolako oroitzapenen berri elkarri ematea.
- Irratiko elkarrizketa batetik ideia nagusiak jasotzea, aurreikuspena egiaztatzeko.
- Hitz gakoetan oinarrituta, irratiko elkarrizketa batetik ideia nagusiak jasotzea, aurreikuspena egiaztatzeko.

ENTZ / MINTZ

B. ATAZA: LITXARRERORIK EZ ESKOLAN!

- Testua gainetik irakurtzea, arauak sailkatzeko.
- Litxarreriak jateko ohiturei buruz jardutean, gaztelaniazko hitzak euskarazko diskurtsoan txertatzeko estrategiak erabiltzea.
- Entzungo denaren transkripzio-zati batetik testuingurua ateratzea.
- Elkarreraginean, irratan egindako hainbat elkarrizketaren xehetasunak jasotzea.

IRAK / MINTZ / ENTZ

C. ATAZA: TXIKIAK ESKOLAN

- Irakurri aurretik, irakurriko denaren aurreikuspena egitea.
- Irakurketa azkarra egitea, aurreikuspena baieztatzeko.
- Irakurketa xehea egitea, testuko ideia nagusiak atzemateko.
- Irratiko elkarrizketa bateko ideia nagusiak eta xeheak bereiztea.
- Hainbat gairen inguruan iritzia ematea.

IRAK / ENTZ / MINTZ

MATERIAL OSAGARRIA

A. OHARRAK

- Eskolako hainbat ohar identifikatu eta bertatik informazio egokia ateratzea.

IRAK

MATERIAL OSAGARRIA

B. ESKOLARA, ZERTARAKO?

- Artikuluak gainera irakurtzea, informazio egokia non dagoen aurkitzeko.
- Informazio xehea ateratzea.
- Lexikoa testuingurutik ateratzea.

IRAK / ENTZ / MINTZ

3. IKASTUNITATEAREN EDUKIAK ETA HELBURUAK

HELBURU NAGUSIA

- Ikasleak trebatzea eskolaren inguruko gaien gainean entzuteko, irakurtzeko eta gutxieneko zehaztasun batez mintzatzeko gai izan daitezen.

LEXIKOA

- **Litxarrerien gaineko hiztegia:** gozokiak, litxarrerria, txiklea, eranskailua, kromoak, gominola, erregaliza, gozotegia, izozki-denda, marrubizkoa, txupa-txusa, askotariko zorroa, urtebetetzea, gozoa, opildegia, patatak, gusanitoak, gerezia, masusta.
- **Heziketari buruzko artikuluetako hiztegia:** bizilekua, gogoko izan, bularra, haurtzaindegia, sustatu, hazi, hezi, argudio, azaldu, garrantzitsua, ezinbestekoa, bat etorri, gizarte, arauak, mintzatu, ildo berean, eskolatu, aditu, beharrezko, lagungarri, onuragarri, ordezkari, probetxugarri, ardura, baldintza, finkatu, hezigarri, aburu, mahai-inguru, gaixotasuna, urritasuna.
- **Atzizkiak:** -tegi, -garri, -tasun.

MINTZAGAIAK

- Gurasoak haur zireneko eskola.
- Eskolak izan dituen aldaketak.
- Litxarreriak.
- Eskolak ematen duen heziketa.
- Eskolako oharrak.
- Haurrak heztea eskolatu gabe.

ELKARRERAGINA

- Erreportaje bateko elkarrizketatuen gaia eta hainbat xehetasun ateratzea (A).
- Talde txikian hitz egindakoaren berri emateko, hitz gakoak erabakitzea (A).
- Talde txikian hitz egindakoaren berri emateko, laburpena egiteko ideia nagusiak prestatzea (B).
- Entzungo duten elkarrizketa baten aurreikuspena egitea, transkripzio-zati batetik abiatuta (B).
- Irratian egindako hainbat elkarrizketaren xehetasunak jasotzea (B).
- Irakurri aurretik, irakurriko denaren aurreikuspena egitea (C).

KOMUNIKAZIORAKO AZPITREBETASUNAK

- Erreportaje bateko azpigaiak identifikatzea (A).
- Ahozko testu batetik hainbat xehetasun ateratzea (A)(B) (OSAGARRIAK 2).
- Irratiko elkarrizketa batetik ideia nagusiak jasotzea, aurreikuspena egiaztatzeko (A).
- Testua gaineratik irakurtzea, arauak sailkatzeko (B).
- Gaztelaniazko hitzak euskarazko diskurtsoan txertatzeko estrategiak lantzea (B).
- Entzungo denaren testuingurua ateratzea (B).
- Testu idatzi bat gaineratik irakurtzea, informazio egokia ateratzeko (OSAGARRIA 1) (OSAGARRIA 2).
- Irakurri aurretik, irakurriko denaren aurreikuspena egitea (C).
- Irakurketa azkarra egitea, aurreikuspena baieztatzeko (C).
- Irakurketa xehea egitea, testuko ideia nagusiak atzemateko (C).
- Ahozko testu bateko ideia nagusiak eta xeheak bereiztea (C).
- Lexikoa testuingurutik ateratzea (C).

GRAMATIKA ETA DISKURTSOA

- -(E)LA-ren eta nominalizazioen erabilera okerrak.
- Ohiko akatsak.
- BA-, aditza galdegai denean.
- -(E)LA/- (E)N-aren arteko zalantzak.

2. ATAZAK

A ATAZA: ESKOLA TXIKIA

(320`)

Helburua

- Gurasoen garaiko eskola eta gaur egungoa alderatzea.

Helburu espezifikoak

- Erreportaje bateko elkarrizketatuak zeri buruz ari diren asmatzea.
- Erreportaje bateko elkarrizketa batzuetatik hainbat xehetasun ateratzea.
- Eskolako oroitzapenen berri elkarri ematea.
- Irratiko elkarrizketa batetik ideia nagusiak jasotzea, aurreikuspena egiaztatzeko.
- Hitz gakoetan oinarrituta, irratiko elkarrizketa batetik ideia nagusiak jasotzea, aurreikuspena egiaztatzeko.

Zertan den

Ikasleek, lehendabizi, telebistako erreportaje bat ikusiko dute, txikitako eskolari buruz hainbat euskaldunen testigantzak jasotzen dituen. Jarraian, ikasleek euren txikitako eskolari buruzko oroitzapenen berri emango diote elkarri. Ondoren, bi irakasleren jarduna entzungo dute irratian, garai bateko eta gaur egungo haurrak alderatzen dituen eta, amaitzeko, ikasleek eurek haur zireneko eskola eta gaur egungoa alderatu beharko dituzte.

* Gogoan izan, ataza honetako 2. azpi-ataza egiteko, ikasleei eskatu euren haurtzaroko argazki bat ekartzeko, eskolako lagunekin azaltzen direnekoa (eskolako argazkia).

Prozedura:

1

Atazaurrea (10')

- "*Bihotz ondoko sekretuak*" filmeko pasarte baten transkripzioa irakurriko dute (1. bideo-pasarte / 1. eranskina). Irakurri ondoren, liburuko galderak erantzungo dituzte. Helburua zera da, ikasleek euren haurtzaroa gogora ekartzea eta garai hartako eskolaz gogoratzea. (5`)
 - Non gertatzen da elkarrizketa?
 - Nortzuk ari dira hizketan?
 - Zein garaitan gertatzen da elkarrizketa?
 - Zein oroitzapen ekartzen dizkizu pasarteak?
- Ondoren, lehen bideo-pasarte ikusiko dute. (5`)

Ataza: erreportaje bateko elkarrizketatuen gaia eta hainbat xehetasun ateratzea elkarerreraginean (30')

- *Bertatik Bertara* saioko erreportaje bat ikusiko dute bi aldiz: "*Garai bateko eskola txikia*" (2. bideo-pasarte / 2. eranskina). Aldez aurretik jakinarazi bizkaieraz ari direla.
- Lehen entzunaldian, argazkiko pertsonaiak gaiekin lotu behar dituzte. (5`). Bigarren aldiz entzun baino lehen, bakoitzari buruz xehetasunen bat edo beste jasotzen saiatu behar dute banaka liburuan duten laukian. Ulertu dutena edo ustez ulertu dutena. (5`)

GAIA	NORK	XEHETASUNAK
Ikasgaiak		
Zenbatero eskola		
Jangela		
Eskolako hizkuntza		
Eraikina		
Txangoak		

- Ondoren, berriz ikusiko dute pasartea. Oraingoan lehen laukian jaso dutena egiaztatu, eta, horrezaz gainera, beste hainbat xehetasun jasotzen saiatuko dira. (5`)
- Taldeka jarriko dira ikasleak, eta elkarrekin egiaztatuko dute jaso dutena. Horrela, elkarren laguntzaz, ahalik eta xehetasunik gehienak bilduko dituzte. (10`)
- Erreportajea bizkaieraz dagoelako edo, azkarregi hitz egiten dutelako edo, baliteke ikasleren batzuek jardun osoa ez ulertzea. Hortaz, berriz ikusi aurretik, zalantzazko informazio hori zein den, azpimarratu egin behar dute. (5`)

Feed-backa (15')

- Talde bakoitzak zalantzazko informazioa zein den adierazi beharko du, ea beste taldeek argitzen dioten. Ezin badute, arbelean jasoko dugu. (10`)
- Bideo-pasartea berriz ikusteko aukera izango dute. Oraingoan, zalantzazko informazio horretan bakarrik jarri behar dute arreta, eta arbelean idatzitakoa egiaztatzen edo ezeztatzen saiatu. (5`)

2

Atazaurrea (15')

- Ikasleek haurtzaroko argazkia behar dute, hurrengo lana egiteko.
- Jarri ikasleak binaka. Esan trukatzeko euren argazkiak. Ikaskidea non dagoen topatzen saiatu behar dute. (5`)
- Egiaztatu, eta elkarri itzuliko diote argazkia.
- Ondoren, *Lauretan Babel* irratsaioko "*Jon, arbelera*" izeneko entzungaia jarriko diegu (3. bideo-pasartea / 3. eranskina). Erreportaje horretan ikastetxe bateko haurrek arbelera ateratzea gustatzen zaien ala ez adierazten dute. Erantzunak jaso, eta jarri gurutze bat dagokion laukian.

	BAI	EZ
1. ikaslea		
2. ikaslea		
3. ikaslea		

- Entzun ondoren, galdetu ikasleei ea asko aldatu den arbelarekiko jarrera beraiek haur zirenetik oraingo haurretara. Egin galdera irekia, bat-batean erantzun dezatela.

Ataza: eskolako oroitzapenen berri eman elkarri (25')

- Liburuan hainbat puntu daude. Argazkitik abiatuta, banaka, eskolako kontuak gogoratu behar dituzte eta oroitzapenak apuntatu, ohar laburren bidez. (10`)
- Hartu dituzten oharrak oinarri, euren txikitako eskola-garaiaren berri emango diote elkarri talde txikian. (15`)

ZURE HAURTZAROKO ESKOLA

Noiztik noiz arte:

Non:

Eskola: - Handia /txikia
- Herritik urrun / gertu
- Nolako gelak?
- Kirol-instalazioak
- Jangela
- Uniformea

Ikaskideak: - Izenak eta ezizenak
- Nortzuk ziren azkarrenak, bihurrienak, ...
- Zure lagunik onenak
- Orain zer dakizun haiei buruz

Irakasleak: - Argazkikoa nor den, zer irakasten zuen, ...
- Gustuko irakasleak, gaiztoak, maisu-maistra onak, ...

Gaiak: - Gustukoak / ez gustukoak
- Zailak / errazak
- Kateak bai / ez. Zertan?

Oroitzapenik onenak:

Oroitzapenik txarrenak:

- Talde batena bideoz grabatzea komeni da.

Feed-backa: esanahia (15')

- Azkenik, denon artean, honako puntu honi buruz hitz egingo dugu: zein gailendu diren, oroitzapen onak edo ez hain onak. (5')
- Bat-batean egingo dugu. Horretarako, talde bakoitzeko kide bati emango diogu hitza, euren taldean gailendu diren oroitzapenen berri eman dezan. Eta hortik aurrera, denon arteko elkarrikeria bideratuko dugu. Ikasleak ez du errepikatu behar besteek esan dutena, baizik eta inpresioa, hau da, bakoitzak egin dituen adierazpenak, gogoratu dituen gauzak... positiboak edo negatiboak izan diren, horietatik zein gailendu diren. Nahi izanez gero, adibideren bat eman dezake.

Feed-backa: forma (15')

Oharra: beste egun batean lantzea komeni da.

- Ikus ezazu zuk bideoa, eta aukeratu pasarte bat.
 - Bideotik aukeratu esaldi batzuk, doxenerdi bat (komeni da azken aldian ikasgelan, formari erreparatu diogunean, landu ditugun egitura batzuk izatea). Zuzendu guztiak eta jarri esaldiak elkarren ondoan, bikoteka, ondo dagoena eta gaizki dagoena (esate baterako, "a esaldia" ondo eta "b esaldia" gaizki: bideotik jaso bezala). Ikasleak binaka jarrita, esan dezatela zein dagoen ondo eta zein gaizki. (5')
 - Askotan eskatzen diot andereñori arbelera ateratzea.
 - Andereñoak esaten dio ume horri arbelera ateratzea.
 - Zeren eta, igual, bestean ateratzen da ondo eragiketa, baina zuk txarto daukazu eta beldurra daukazu esatea.
 - Pertsona batek ikasten duela gehienetan.
 - Orduan nahiago dut hau, ateratzen zarela eta esaten dizu andereñoak.
 - Jakiteko nola den interaktiboa frogatzen dugu eta gero hoberena edo hobeago erabiltzen dugula, ba, hori hartzen da.
 - Lehenengo egunak dira arbela hori erabiltzen duela.
- Ikasgelan bideoa jarri behar diezu. Aukera dezatela zein erabili duten, a edo b. (5')

- Azkenik, hitz egin denen artean zuzenketei buruz. (5`)

Gramatika eta diskurtsoa: -ELAren eta nominalizazioen erabilera okerrak (45')

- Haurrek egiten duten hizkuntza entzun dute. Gaur egungo haurrek hainbat bizio dituzte, eta, seguru asko, ikasleen seme-alabek ere horietako batzuk izango dituzte. Ariketa honen bidez bi aztertuko ditugu, haur hauek gehien egin dituztenak. Ondoren, esan adi egoteko ea euren seme-alabek horrelakorik egiten duten eta, egiten baldin badute, saiatzeko zuzentzen.
- Har ditzatela esaldi horiek eta talde txikian saia daitezela zuzentzen. Laguntza gisa, testuinguruan ikus ditzaten, eman transkripzioak. Entzun dutena inkestaren zati bat da. Transkripzioa, berriz, osoarena, adibide gehiago topatzearren. (10`)
- Talde bakoitzak bere zuzenketa proposamenen berri emango du. Beste taldeek egindakoekin alderatuko ditugu eta gogoeta bultzatuko dugu. Irakasleak bideratuko du gogoeta hau. (15')
- Azkenik, gogoeta eta irakaslea lagun, arau batzuk aterako ditugu denon artean, koadernoan apunta ditzaten txukun-txukun. (10')

ARAUAK		
NOIZ	<u>-T(Z)EA</u>	<u>-T(Z)EKO</u>
	<u>-(E)LA</u>	<u>-(E)N(A)</u>

- Azkenik esaldi horiek itzultzeko esango diegu. Denon artean zuzenduko ditugu. (10')
- Ondo egongo litzateke, hemendik egun batzuetara, euren seme-alabek zein egiten dituzten adieraztea ikasgelan.

3

Atazaurrea (20')

- Jarri ikasleak talde txikitan, eta begiratu bat eman diezaietela liburuan dituzten hitzei. Adierazi horiek direla entzungo duten pasarteko hitz gakoak, horietan erreparatu beharko dutela eta bakoitzari buruz zer dioten jaso. Dena den, entzun aurretik, saiatzeko asmatzen, ahal duten zehatzena, zein izango den entzungaiaren gaia. (10`)

ALDAKETA

- Bihurriak
- Informazioa
- Klaseak
- Antsiedadea

- Jarri arbelean talde bakoitzak egindako aurreikuspena. (10`)

Ataza: Hitz gakoetan oinarrituta, irratiko elkarrizketa batetik ideia nagusiak jaso, aurreikuspena egiaztatzeko (10')

- Ikasleek 4. bideo-pasartea ikusiko dute: irratiko entzungai labur bat ("Lehengo eta oraingo haurrak" / 4. eranskina). Bertan bi irakaslek emango dute iritzia. Ikasleek eman dizkiegun hitz gako horiei erreparatu eta puntu bakoitzari buruz esaten dituzten gauzarik inportanteenak jaso behar dituzte. Horretarako, ez dute guzti-guztia jaso behar, ez dute eta denborarik izango. Hitzak jaso behar dituzte: euren ustez inportanteak eta gogoratzen gehien lagunduko diotenak.

Feed-backa: esanahaia (10')

- Talde txikian jarriko dira, eta jaso dutena alderatuko dute euren artean.
- Jaso dutena trukaturakoan, arbelean ditugun aurreikuspenetatik zein hurbildu den gehien galdetuko diozu talde bati.

Forma: hitz gakoak (15')

- Talde bakoitzekoak elkarrekin, ikus dezatela zein izan den gehien gogoratzeko gai. Ondoren aldera ditzatela berak jaso dituen hitzak eta besteenak. Hitz egin dezatela sumatzen dituzten aldeei buruz.
 - Nork gogoratu du ondoen irratian entzundakoa?
 - Ba al dago alderik berak jasotako hitz inportanteen eta besteen artean?
 - Zer iruditzen zaizue teknika hau?
- Azkenik, galdetu ea teknika hau probetxugarria iruditzen zaien. (5')

Atazaostea (10')

- Behin eta berriz geure buruari egiten diogun galderaz jardungo dute ikasleek. Nor bizi da hobeto: gu, haurrak ginenean, edo gaur egungo haurrak?

Gramatika eta diskurtsoa: ohiko akatsak (50')

- Entzun berri duten testutik ateratako hainbat esaldi dituzte liburuan, baina gaztelaniaz. Euskara ditzatela esaldiok, eurek esango luketen bezala. Binaka. (15')
 - Creo que el/la niñ@ de ahora tiene algo que no tenía el/la niñ@ de antes.
 - ¿Estáis diciendo que antes eran más movid@s o travies@s?
 - Hoy en día escuchamos muchas veces que l@s niñ@s son hiperactiv@s.
 - Creo que antes no se hacían estadísticas.
 - Siempre hay niñ@s que el cambio les produce preocupación.
- Zuzentzeko orduan, emaiezu transkripzioa, eta topa ditzatela non dauden esaldi horiek eta nola dauden. (5')
- Aztertu ea transkripzioan dauden bezala itzuli dituzten. Adierazi desberdintasunak. Esaldi horietan badaude hainbat egitura, eta egitura horietan gaur egun akats asko egiten dira. Egin baldin badituzte, zuzendu. Ez baldin badituzte egin, azaldu zein den ohiko akatsa, eta esan erreparatzeko euren seme-alabek ondo erabiltzen dituzten. (10')
- Azkenik, binaka, idatz ditzatela horietako egituraren bat izango duen esaldi bat, euskaraz lehendabizi eta, ondoren, gaztelaniaz. (5')
- Truka ditzatela gaztelaniazko esaldiak beste bikote batekin eta euskara ditzatela. (10')
- Ondoren, laurak elkarrekin jarri eta zuzen ditzatela. (5')

4

Atazaurrea (10')

- Ikasleek liburuan duten galderari erantzungo diote:

"Zein izango dira, zuen ustez, datozen urteetan eskolak izango dituen aldaketa nagusiak?"

- Egin galdera irekia ikasgelari, eta ikasleek gauzak bururatu ahala erantzun dezatela. Idatzi arbelean aurreikuspenak. Ez dute zertan ikasle guztiek erantzun, nahikoa da hiruzpalau ideia jasotzearekin. (5`)
- Ikasleek liburuan duten "Alemaniako umeek ordenagailua eraman beharko dute eskolara" izeneko artikulua irakurriko dute. Ea norbaitek asmatu duen erantzuna. (5`)

Alemaniako umeek ordenagailua eraman beharko dute eskolara

Alemaniako Gobernuak oso serio hartu du teknologia berriak zabaltzeko premia. Horrela, bada, jakinarazi du Alemaniako ume guztiek eskuko ordenagailu bana izan beharko dutela 2006. urtea baino lehen. Interneten garrantziaz **jabeturik**, Schroeder-en Gobernuak erabat informatizatu nahi du Alemaniako eskola publikoa. Edelgard Bulmahn Hezkuntza ministroak esan duenez, datorren urtea amaitu baino lehen ikastetxe publiko guztiek izango dute Interneten sartzeko modua eta sei urte barru haur guztiek ordenagailua eraman beharko dute eskolara. Teknologia berrien aldeko apustua ez da merkea izango, ez horixe: zazpi bilioi pezeta kostako da.

Ataza: hitz gakoetan oinarritu, taldean hitz egindakoaren berri emateko (25')

- **Ataza:** Ondoren, elkarrizketa bideratu: ea zertan aldatu den eskola txikiak zirenetik gaur arte. Esan ez erreparatzeko tresnei bakarrik, baizik eta gauza guztiei: baliabideei, eskaintzen dituen zerbitzuei, ...
- Horretarako, lehendabizi, bakoitzak azal dezala esaldi bat edo batzuen bidez bizpahiru gauza laukiaren zutabe bakoitzean. Begira dezatela liburuko adibidea. (5`)

ALDAKETAK	HITZ GAKOAK
Adibidez: • Gure garaian irakaslea jaun eta jabe izaten zen. Denok beldurra izaten genion. Gaur egun, berriz, bat gehiago da ikasgelan, ikasleen laguntzailea.	• Zigorra

- Ondoren, talde txikian hitz egin dezatela horri buruz. (10`)
- **Plangintza:** ikasleek laukian idatziko dituzte aldaketa horiek hobekien islatzen dituzten hitzak (izan daiteke gauza bat, metodologia bat...; edozer). Hori bai, aldaketa bakoitzeko hitz bakarra. Hitz horiek izango dira hitz gakoak. Arestiko talde txikian egingo dute hau. Liburuko laukian dute adibidea.
- **Azalpena:** laukiko hitzetan oinarrituta, taldean hitz egindakoaren berri eman behar diote elkarri. Horretarako, laukiaren ezkerreko zutabea estali, eta eskuinekoaz bakarrik baliatu. (10`)
- Besteek, bitartean, aldaketa bakoitzeko hitz bat jasoko dute, hitz gakoa. Ea gehienek hitz bera jasotzen duten.

Helburu orokorra

- Litxarkeriak jateko ohiturei buruz jardutea.

Helburu espezifikoak

- Testua gainetik irakurtzea, arauak sailkatzeko
- Litxarkeriak jateko ohiturei buruz jardutean, gaztelaniazko hitzak euskarazko diskurtsoan txertatzeko estrategiak
- Entzungo denaren transkripzio-zati batetik testuingurua ateratzea
- Elkarreraginean, irratan egindako hainbat elkarrizketaren xehetasunak jasotzea

Zertan den

Ikastetxe bateko araudia irakurriko dute, lehendabizi ikasleek. Araudi horretako arau batzuk litxarkeriei lotuta daude. Hori aitzakia, ikasleen eta seme-alaben litxarkeriak jateko ohiturei buruz jardungo dugu. Ondoren, iragarki bat ikusiko dugu, arlo horrek duen indarraren erakusgarri; azkenik, gaiari buruz irratiko elkarrizketa batzuk entzuteko.

Prozedura:**1****Atazaurrea (5´)**

- Begirada azkar bat eman behar diote ikastetxe bateko araudi bati (5. eranskina: "Araudia"), eta esan nongoa izango den: ikastetxe handi batekoa ala txiki batekoa. Era berean, galdetu ea non egongo den ikastetxe hori: hiri edo herri handi batean ala txiki batean?

Ataza: testua gainetik irakurri, arauak sailkatzeko (10´)

- Oraingoan irakurri egin behar dute, nahikoa gainetik, eta horko arauak liburuan dituzten multzoetan sailkatu behar dituzte.

ERANTZUNAK:

Garraioak:	1, 7, 8, 10
Litxarreriak:	5, 6
Besterik:	2, 3, 4, 9

Feed-backa (5´)

- Denon artean hitz egin sailkapenari buruz.

Atazaostea (5´)

- Ikasleek idazkiaren gaineko iritzia emango dute, ondorengo hiru kategoria hauek erabiliz:

Lasaia / normala / zorrotza

- **Oharra:** Oraintxe egin dezakezu material osagarrietako 1 ataza.

2

Atazaurrea (5')

- "Corina, Corina" ikusi (5. bideo-pasartea / VI. eranskina), eta, ondoren, adieraz dezatela argazkian zein den gozozalea eta zein ez.

Ataza: litxarreriak jateko ohiturei buruz jardutean, gaztelaniazko hitzak euskarazko diskurtsoan txertatzeko estrategiak erabiltzea (30')

- Oharra:** Gai honi buruz hitz egitean, ikasleek hiztegi espezifiko dezente beharko dute, eta, seguru asko, ez dute jakingo nola esaten diren hitz batzuk euskaraz. Produktuen izenak direnean, gainera, euskaraz izan ere ez da izango izenik. Estrategia gisa, eurek ezagutzen dituzten izenak lasai erabiltzeko esango diegu, gero landuko ditugu eta.
- Ataza:** Hiru talde egin gelan. Talde batek A fitxako galderei buruz hitz egingo dute, besteek B fitxakoez mintzatuko dira eta azkenak C fitxakoez (VII. eranskina). (15')
- Plangintza:** Talde txikietan hitz egin ondoren, batek ikasgelari eman behar dio hitz egindakoaren berri, labor-labor. Horretarako, talde bakoitzeko kideak liburuko puntuak gainean esandakoa esaldi bakar batean laburtuko du. (5')

A FITXA	B FITXA	C FITXA:
Oharrak:	Gozozaleak:	Litxarreriak:
Iritzia:	Litxarrerria:	Erosi:
Urtemuga:	Mugak:	Txikitan:
Egun arruntak:	Dirua:	Dirua:

- Azalpena:** idatzitako esaldiak gorde egin behar dituzte. Plangintzaren helburua zera zen, geroko laborpena prestatzea eta hitz egiten hasi aurretik ideiak argi izatea, ez hori irakurtzea. Beraz, egindako laborpena gogoan, ikasgelari emango diote taldetxoetan hitz egindakoaren berri. Beste taldeetakoek, entzuten ari diren bitartean, beste taldeen fitxak osatuko dituzte ohar laborren bidez. (10')

Feed-backa

- Bai talde txikian ari direnean, bai azalpena ematean, egon erne nola txertatzen dituzten gaztelaniazko hitz horiek testuan, hau da, euskarazko hitzen itxura ematen dioten: artikulua jarri, ...
- Hartu oharrak honi buruz, gero irratiko elkarrizketak entzun ondoren, puntu hau aztertuko dugu-eta.

Atazaostea (10')

- Nork bere taldetxoan, besteen fitxan jasotakoak izango ditugu hizpide, euren kasuan berdin den edo bat datozen horko iritziekin.

3

Atazaurrea (5')

- Elkarrizketa taldean: euren seme-alabek zein litxarrerria edo gozo dituzten gustuko.

Ataza: transkripzio-zati batetik testuingurua ateratzea (15')

- Ikasleek ikusiko duten "Nocilla" iragarkiko elkarrizketaren transkripzioaren lehen zatia dute liburuan. Liburuko galderen bidez, iragarkiko testuingurua ateratzen saiatu behar dute talde txikietan. (10')

- Aizu!
- Zer?
- Bazatoz?
- Oraindik ez. Merienda ematen ari zait.
- Ume mokoa! Ez al daki(k) kanpoan jaten?
- Titia hartzen egongo da.

GALDERAK:

1. Neskak ala mutilak dira protagonistak?
2. Non daude: eskolan, etxean, kalean, batzuk etxean eta besteak kalean, ...?
3. Zer-nolako harremana duten euren artean?
4. Zenbat urte inguru izango dituzte?
5. Nora doaz?
6. Zein da taldearen jarrera?

- Talde txikiek egindako aurreikuspenak talde osoari azaldu.

Feed-backa (5')

- Ikusi 6. bideo-pasartea ("Nocilla" / VIII. eranskina), ea aurreikuspenetan zenbateraino asmatu duten, eta adierazi non eta zergatik okertu diren.

Atazaostea (10')

- Hitz egin denen artean liburuko puntuei buruz.
 1. Norentzat egin dago iragarki hau: adina, sexua, ...? Eman arrazoiak.
 2. Zer iradokitzen du iragarki honek: arrakasta, neskak, ...? Eman arrazoiak.
 3. Gogoan al dituzue horrelako produktuak eskaintzen dituzten iragarki gehiago? Saiatu gogoratzen, eta, besteak ez baldin badute ezagutzen, azaldu labur-labur zertan den iragarki hori.
 4. Ikusi dugun bezala, gizarte-talde honentzat iragarki mordo egiten da. Hau besteak bezalakoa al da, edo, zuen ustez, ba al du zerbait berezirik?

4

Atazaurrea (10')

- Badirudi litxarreriarren esparrua asko zabaldu dela.
- Galdetu ikasleei zenbat litxarrerria-denda dauden euren herrian, eta, gogoratzen badira, gutxi gorabehera noiz zabaldu diren. (5')
- Ondoren, jarri 7. bideo-pasartea ("Litxarkeriak-1" / IX. eranskina), eta hitz egin labur-labur gai horri buruz. (5')

Ataza: elkarreraginean, irratian egindako hainbat elkarrizketaren xehetasunak jasotzea (15')

- Hiru taldetan banatuko dugu ikasgela. Irratiko elkarrizketa bana entzungo dute 8. bideo-pasartean ("Litxarkeriak-2" / X. eranskina). Talde bakoitzeko ikaskideek bere elkarrizketatuaren erantzunak jaso behar dituzte, baina bakarrik, ez taldean. Baliteke denek ez erantzutea galdera guztiei. (8')
 1. Zer erosten dute helduek litxarrerria-dendatan?
 2. Zein da gehien saltzen den produktua denda honetan?
 3. Zein da litxarreriarik merkeena? Zenbatean?
 4. Azukrerik gabeko produkturik saltzen al da?
 5. Lehen baino gehiago ala gutxiago saltzen da orain?

6. Zein ohitura daude umeen urtebetetzeetan?

- Ondoren, hirunaka, elkarriketa ezberdinak entzun dituztenak elkarrekin jarrita, laukia osatuko dute. (7`)

Feed-backa (15')

- Hasieran elkarriketa bera entzun dutenak jarriko ditugu elkarrekin, eta laukian idatzitakoa alderatuko dute. Lehendabizi, eurek entzundako elkarriketako datuak. Zalantzarik izango balute, elkarriketaren transkripzioa emango diegu argi dezaten.
- Ondoren, besteengandik jasotakoak. (5`)
- Sortu diren zalantzak denen artean argituko dira. (5`)

Gramatika eta diskurtsoa: lexikoa (20')

- Liburuan dituzte hiru elkarriketatan atera diren gaiarekin lotutako hitz guztiak. Azpimarra ditzatela euren zatian azaldu diren guztiak. Ohartarazi, zerrendako hitz batzuk guk euskaraz jarri ditugula, baina irratikoek gaztelaniaz esan dituztela. Horiek ere azpimarratu egin behar dituzte. (5`)

Goxokiak
Litxarkeria
Txiklea
Pegatinak
Kromoak
Gominola
Regaliza
Gozodenda
Heladeria
Marrubizkoa
Txupa-txusa
Surtidoa
Urtebetetzea
Gozoa
Bolleria
Patatak
Gusanitoak
Gerezia
Masusta

- Ondoren, euskarazko eta gaztelaniazko terminoak pareka ditzatela. Saia daitezela testuinguruaren bidez, eta, behar izanez gero, balia dezatela transkripzioa. (5`)
- Jarri hirunaka, elkarriketa desberdina entzun dutenak elkarrekin. Aurki ditzatela gaztelaniaz erabilitako termino horiek, eta hitz egin liburuko puntuen gainean. Bigarren puntuan zuek lagundu, jaso dituzun oharrak baliatuz. (10`)

- Hitza gaztelaniaz den bezalaxe esan dute edo zertxobait aldatu al diote? Aldatu baldin badiote, zer?
- Eta, zuek nola egiten duzue horrelako kasuetan?

Gramatika eta diskurtsoa: ba- (35')

- Ikaslearen liburuan esaldi batzuk dituzte. Euskaratu egin behar dituzte. (20`)

1. Ahora mismo, ¿hay alguien en la tienda comprando caramelos?
Oraintxe, dendan, ba al dago norbait gozokiak erosten?
2. ¿Tenéis en la tienda caramelos que se pueden comprar con 1 peseta?
Ba al duzue dendan pezeta batekin eros daitekeen gozokirik?

3. Cuando yo empecé, ya había cosas en 1 peseta.
 Ni hasi nintzenean, baziren pezeta bateko gauzak.
 4. ¿Tenéis chupa-chuses sin azúcar?
 Ba al duzue azukrerik gabeko txupa-txusik?
 5. Sí, ya tenemos.
 Bai, badaukagu.
 6. A veces parece que en vez de caramelos son pastillas.
 Batzuetan badirudi, gozokiak izan beharrean, pilulak direla.
 7. Pero, ¿esos tienen algo para comer?
 Baina, horiek ba al daukate jateko ezer?
 8. Todavía hay un trozo de regaliz por una peseta.
 Pezeta baten truke oraindik badago erregaliz-zati bat.
 9. En Euskal Herria hay quien hace caramelos.
 Euskal Herrian badira gozokiak egiten dituztenak.

- Ondoren, hirunaka, elkarrizketa diferenteak entzun dituztenak elkarrekin, esaldi horiek transkripzioan topatu behar dituzte eta alderatu. (5`)
- Liburuan dituzten galderen gainean hitz egin dezatela. (10`)

Helburu nagusia

- Haurrak eskolaratzeari buruzko aditu batzuen iritzia jaso eta gai horren gainean gogoeta egitea.

Helburu espezifikoak

- Irakurri aurretik, irakurriko denaren aurreikuspena egin
- Irakurketa azkarra egin, aurreikuspena baieztatzeko
- Irakurketa xehea egin, testuko ideiarik nagusienak atzemateko
- Irratiko elkarriketa bateko ideia nagusiak eta xeheak bereizi
- Hainbat gairen inguruan iritzia eman

Zertan den

Ikasleek zenbait adituren iritzi kontrajarriak jasoko dituzte gaiaren inguruan, hala testu idatzietatik, nola ahozkoetatik. Ondoren, aditu horren iritzia prozesatu, eta euren iritzia emango diote elkarri.

Prozedura**1****Atazaurrea (5')**

- Atazan Egunkariko bi elkarriketa irakurri behar dituzte: A taldeari "Eskola esklaboak sortzeko da" izenburua emango diegu (XI. eranskina). Eta B taldeari, berriz, "Komenigarria da hiru urte arteko haurrak eskolatzea" (XII. eranskina). Hasi aurretik, ordea, irakurriko duten artikuluko hiztegia dute, ondoan gaztelaniazko itzulpenak dituztela. Desordenatuta daude. Lotu egin behar dituzte. Lotzeko orduan dakitenean, hitzen osaketan, ... oinarri litezke.
- Ez zuzendu orain, gero egingo dugu.

ERANTZUNA:

A	B
Bizileku - lugar en el que se vive	Eskolatu - escolarizar
Gogoko izan - gustar	Aditu - experto
Bular - pecho	Beharrezkoa - necesario
Hautzaindegi - guarderia	Lagungarri - que ayuda
Sustatu - promover	Onuragarri - provechoso
Hazi - crecer	Ordezkarri - representante
Hezi - educar	Probetxugarri - provechoso
Argudio - argumento	Ardura - responsabilidad
Azaldu - explicar	Baldintza - condición
Garrantzitsu - importante	Finkatu - fijar
Ezinbesteko imprescindible	Hezigarri - educable
Bat etorri - estar de acuerdo	Aburu - opinión
Gizartea - sociedad	Mahai-inguru - mesa redonda
Arauak - normas	Gaixotasun - enfermedad
Mintzatu - hablar	Urritasun - escasez
Illo berean - en la misma linea	(OHARRA: soberan dago 'obligar')

Ataza: irakurri aurretik, irakurriko denaren aurreikuspena egin (10')

- Ikasleen erdiei A artikulua izenburua eman, beste erdiei B artikulua. Esan, banaka, irakurtzeko artikulua izenburua eta liburuan idazteko artikulua azalduko diren hiru bat ideia. (5')
- Ondoren, izenburu bera dutenak elkarrekin, osa dezatela zerrenda bakoitzaren ideiekin. (5')

Atazaostea (10')

- Binaka (A eta B ikaslea), elkarri adieraziko dizkiote aurreikuspenak. Liburuko laukiko zutabeen jasoko dituzte beste taldearen aurreikuspenak.

Gramatika eta diskurtsoa: lexikoa (35')

- Orain, begira ditzatela hitzak testuan. Seguru asko, batean baino gehiagotan izango zituzten zalantzak. Testuinguruan oinarrituta ea euren ustea baieztatzen duten. (10')
- Ondoren, testu bera irakurri dutenak elkarrekin, aldera dezakete egindako lana. (5')
- Orain, atzizki batzuei erreparatuko diegu: -degi / -garri / -tasun. Jar daitezela binaka, A eta B, eta euren testuan horrela amaitzen diren hitz guztien berri eman behar diote elkarri, laukia osa dezaten. (10')
- Ondoren erantsi ditzatela horrela amaitzen diren hitz gehiago, gogoratzen dituztenak. (5')
- Liburuan dute atzizki bakoitzaren esanahia. Zerrendatu dituzten hitz guztien esanahia aintzat hartuta lotu ditzatela atzizkiaren esanahiak atzizki bakoitzarekin. Ohartarazi atzizki batek esanahi bat baino gehiago izan ditzakeela. (5')

ERANTZUNA:

-TASUN	- Kualitate abstraktua adierazten du
-GARRI	- Gaztelaniazko "digno de" adierazteko - Zerbaiten sortarazlea - Posibilitatea adierazten du
-TEGI	- Tokia adierazten du

2

Ataza: irakurketa azkarra egin, aurreikuspena baieztatzeko (5')

- A taldekoek A artikulua irakurriko dute eta B-koek B. Irakurri eta aurreikuspena egiaztatuko dute. Horretarako, nahiko dute gurutze bat jartzea, egindako aurreikuspena azaltzen bada.

Ataza: irakurketa xehea egin, testuko ideia nagusiak atzemateko (15')

- Ikasleek berriz irakurriko dute artikulua. Oraingoan, sakonago lan egin beharko dute. Horretarako, zera azpimarratu behar dute: aurreikusi ez dituzten baina garrantzitsuak diren ideiak.

Atazaostea (10')

- Artikuluaren berri emango diote elkarri, binaka (A taldeko bat eta B taldeko bat). Horretarako, abiapuntu izango dute, alde batetik, aurreikuspena, zertan asmatu duten eta zertan ez, eta, beste aldetik, azpimarratutako ideiak.

3

Atazaurrea (15')

- 9. bideo-pasartean "Eskola txikia" erreportajea ikusiko dute (XIII. eranskina). (5')
- Ondoren, euren seme-alaben eskola hasierako lehen egunak nolakoak izan zen azalduko dute talde txikian. (10')

Ataza: irratiko elkarrizketa bateko ideia nagusiak eta xeheak bereizi (15')

- Irratiko elkarrizketa baten pasarte bat entzun behar dute 10. bideo-pasartean (XIV. eranskina: "Eskolako lehen eguna"). Liburuan testu horretatik jasotako hainbat ideia dituzte, bost multzotan banatuta. Multzo horietako bakoitzean bat da ideia nagusia eta besteak xehetasunak dira. Ikasleek, entzun ahala, multzo bakoitzeko ideia nagusia zein den bereizi behar du, eta gurutze batez markatu.

1.
 - Haurra ez da erabat triste edo pozik izaten, momentuak izaten dira.
 - Garai hau heltzean, helduak larritu egiten gara.
 - Garrantzi handiko momentuak dira hauek, bai haurarentzat, bai familiarentzat.
 - Haurrak presioa sentitzen du eskolara hastean.
2.
 - Gaur egun, eskolako sarrera oso ondo egiten da.
 - Haurrak soberan ditu hainbeste haur gela barruan.
 - Haur bakoitza desberdina da, eta eskolara sartzea ere desberdin bizi du.
 - Etxean utzi ditu haurrak berari seguritatea ematen zioten gauzak.
 - Haurrak eskolara hastean galera, kaosa sentitzen ditu, abandonua.
3.
 - Etxean haur bakarra denean, jolasten ikasten dute haurtzaindegian.
 - Ez dago esaterik, haurtzaindegira joateagatik, eskolara hastean hobeto moldatuko direnik.
 - Haurrak, eskolaratzen ditugunean, konturatzen dira zerbait bukatu dela eta zerbait berria hasi dela.
 - Haurtzaindegian egon diren haurrak ematen du ez duela gero arazorik izango eskolan.
 - Oso momentu larriak pasatzen ditu haurrak.
4.
 - Egokitze-prozesua luzea izaten da.
 - Helduok presa izaten dugu, egokitzeari ematen diogu garrantzia.
 - Bizi guztia pasatzen dugu egokitzen.
 - Egunean egunekoa egin behar da.
5.
 - Eskola hasitakoan, haurrari ez zaio galdetu behar eskolakoaz.
 - Haurra eskolatik irtendakoan, munduan bera bakarrik balitz bezala jokatu behar da.
 - Haurrari ez zaio esan behar ondo pasako duela.
 - Eskolara hasitakoan, eman dezake haurrak garapenean atzerakada duela, baina hori sanoa da.
 - Haurra eskolara hasitakoan, lasai jokatu behar dute gurasoek, eta berarekin gogoratu direla adierazi.
 - Haurra eskolatik irtendakoan, kontatu behar zaio guk zer egin dugun egunean zehar.

Feed-backa (5')

- Hirunaka, alderatu egingo dute egindako lana. Arrazoitu ditzatela euren artean hartutako erabakiak. Laguntza gisa, transkripzioa erabil lezakete.

Hona hemen ideia nagusiak:

1. Garrantzi handiko momentuak dira horiek haurarentzat eta familiarentzat.
2. Haurrak galera, kaos txiki bat sentitzen du, abandonua.
3. Ez dago esaterik haurtzaindegira joateagatik hobeto moldatuko direnik eskolan.
4. Egokitze prozesua luzea izaten da.
5. Haurra eskolara hasitakoan lasai jokatu behar dute gurasoek eta berarekin gogoratu direla adierazi.

Gramatika eta diskurtsoa. -(E)LA/-(E)NA (25')

- Entzun duten testuaren hasieraren transkripzioa dute (XV. eranskina. Eskolako lehen eguna - ariketa-). Bertatik -(E)LA eta -(E)N(A) guztiak ezabatu egin ditugu. Ikasleak jarri behar ditu. (10')
- Ondoren, zati hori entzungo dute, eta ariketa zuzenduko. (5')
- Zuzendu ondoren, zenbat izan dituzten ondo eta zenbat ez adieraziko dute talde txikian. Baita zein diferentzia dituzten elkarren artean ere. Nahikoa dute diferentzia hauek itzultzeko orduan zein diren konturatzearekin. (10')

4

Atazaurrea (10')

- Bai irakurritako artikuluetan, bai irratian gaiaren inguruko hainbat iritzi entzun ditugu. Ikasleek gogoratu egin behar dituzte talde txikian eta liburuan zerrendatu. Esan orain ez duela axola ados dauden ala ez, bakar-bakarrik memoria egiten ari garela.
- Modu honetan, gainera, zera lortuko dugu: ikasle bakoitza konturatzea besteen aldean zenbat ulertu duen bai irakurtzeko orduan, bai entzutean eta norberak egitea bere ebaluazioa.

Ataza: hainbat gairi buruzko iritzia eman (20')

- **Plangintza:** behin zerrenda eskuan, banaka, zera egin behar dute: B bat jarri ados dauden iritziaren ondoan eta E bat jarri bat ez baldin badatoz. (5')
- **Ataza:** talde txikian, adieraz dezatela zertan datozen bat eta zertan ez. Hau da eztabaidarako garaia, lasai hitz egiteko eta iritzia emateko unea. (15')

Atazaostea (10')

- Talde bakoitzeko batek taldean eztabaidarik handienak sortu dituen puntuak zein diren azalduko ditu, eta eztabaida zertan izan den laburtuko. Honen bidez, puntu horiek denon artean eztabaida daitezke. Ez da komeni honetan gehiegi luzatzea, ez baitira adostasunera helduko.
- Gainera, baliteke gai bera talde batean baino gehiagotan izatea eztabaidagai. Behin hitz eginda nahikoa da, noski.

**** Hauxe da material osagarrietako 2 ataza egiteko une aproposa.

MATERIAL OSAGARRIA

A. OHARRAK

(50')

Helburua

- Ikasleak eskolarekiko harreman idatzietan euskara erabil dezaten bultzatzea.

Helburu espezifikoak

- Ikasleek eskolako hainbat ohar identifikatu, eta bertatik informazio pertinentea ateratzea.

Zertan den

Ikasleekin gogoeta egingo dugu eskolarekiko harremanetan erabiltzen duten hizkuntzaz. Ondoren, ohar batzuk irakurriko dituzte.

Prozedura:

1

Atazaurrea (5')

- Denon artean liburuko galderen gainean mintzatu.
 - Zein hizkuntzatan irakurtzen dituzu eskolako oharrak? Zergatik?
 - Eskolako bileretan parte hartzen duzunean, zein hizkuntzatan egiten duzu? Zergatik?

Ataza: eskolako hainbat oharren helburua identifikatzea (15')

- Liburuan hainbat ohar dituzte, guztiak eskolatik bidalitakoak. Multzokatu egin behar dituzte. Saikatzeko irizpide moduan, honako galdera hau egingo dugu: Zertarako bidali dute gutun hori? zerbait eskatzeko, gonbidatzeko ...

OHARRAK

- Garbitzaileen grebaren ondorioz ikastetxeen egoera salatzeko eta konponbide bat eskatzeko antolatu diren mobilizazioekin jarraituz, bihar asteartea kontzentrazio bat burutuko dugu Hezkuntza Sailak Donostiako Andia kalean duen delegazioaren aurrean, 10:00etatik 10:30era. Bertara joateko, goizeko 09:30eko autobusa hartuko dugu Atsegindegian. Deia zabaltzen dizuegu, ekintza honetan parte har dezazuen.
- Datorren asteazkenean, urriaren 4an, GELAKO GURASOEN BILERA izango dugu arratsaldeko 20:00etan.
- Datorren ostegunean, azaroak 30, 2-8 urteko gurasoentzat mahai-inguru bat antolatu dugu. Gaia: Jolasa eta jostailuak
Ordua: Arratsaldeko 19:30ean, Kultur Etxean
Parte-hartzaileak: Lourdes Rodriguez (Donostiako OMIC) eta Begoña Oleaga (haur- psikologoa).
- Guraso agurgarriak:
Bihar, ekainaren 7a, ez badu euririk egiten, mesedez, zuen haurrak goiko ikastolara eramatea eskatzen dizuegu, jaialdiko saioa egin behar dugulako.
ORDUA: 09:00-09:15 bitartean.

IRTEERA EGUNERO BEZALA IZANGO DA.

Besterik gabe, agur.

5. Gogorazten dizuegu salgai daudela Ikastola Eguneke **bazkarirako txartelak**. Erosteke azken eguna datorren asteazkena izango da.
6. Ohar honen bidez jakinarazten zaizue **urriaren 13ra** arte zabalik dagoela bekak eskatzeko epea.
Inprimakiak jasotzeko, jo ezazue bulegora ohiko ordutegian.
7. 2001/2002 ikasturteko jangelaren planifikazioa egin ahal izateko, ezinbesteko zaigu zerbitzu hau zenbat ikasle erabiliko duten jakitea.
Zuzen seme-alabak erabili behar badu, bete ezazu orritxo hau, eta eman lehenbailehen irakasleari.

Izen-abizenak	
Maila	
Egunero ez bada, zehaztu zein egunetan	

8. Datorren ostegunean, Ekainaren 7an, arratsaldeko 19:30etan, hitzaldi bat izango da ikastolan:
Hizlaria: Maite Urkia
Gaia: "Umeen ezaugarri psikologikoak"
9. Urtero bezala, Seaskako egutegiak salgai daude geletan. Salneurria 400 pezetatakoa da. Interesatuok bidal ezazue dirua lehenbailehen.

Gramatika eta diskurtsoa: egitura finkoak (20')

- Liburuan oharretatik jasotako hainbat esaldi dituzte, oro har, horrelako gutunetan behin eta berriz errepikatzen direnak. Launaka jarriko dira ikasleak. Laukoteko biri A ikaslearen esaldiak eman eta beste biei B ikaslearenak. Gaztelaniaz jarri behar dituzte. (5')

A ikaslea

1. Dei egiten dizuegu, ekintza honetan parte har dezazuen.
2. Datorren asteazkenean, azaroaren 8an, gelako gurasoen bilera egingo dugu arratsaldeko 20:00etan.
3. Interesatuok bidal ezazue dirua lehenbailehen.

B ikaslea

4. Ohar honen bidez jakinarazten zaizue urriaren 13ra arte zabalik dagoela bekak eskatzeko epea.
 5. Jai polit horretan elkar ikusiko dugulakoan.
 6. Guraso agurgarriak:
Gelaburuen batzordetik, gutunean aipatzen den kalejiran parte hartzera gonbidatzen zaituztegu.
- Ondoren, truka dezatela egindako lana eta euskara ditzatela aurrez gaztelaniaz jarritakoak. (10')
 - Azkenik, lauak elkarrekin, esaldi horiek oharretan aurkitu eta euren lanarekin alderatuko dute. Irakaslearekin alderatuko dituzte zalantzak. (5')

Atazaostea (10')

- Bat-batean, hitz egin ondoko galderei buruz ikasleekin. Helburua da hemendik aurrera eskolarekiko harremanetan euskaraz mintzatzera bultzatzea, horrela ez badute egiten, behintzat.
 1. Zaila egin al zaizu testuak ulertzea?
 2. Nola irakurriko dituzu hemendik aurrera?

B. ESKOLARA, ZERTARAKO?

(95')

Helburua

- Artikulu bateko informazioa ateratzea, bai ideia nagusia, bai xehetasunak, gero horren gainean iritzia eman ahal izateko.

Helburu espezifikoak

- Artikulua gainetik irakurri, informazio pertinentea non dagoen aurkitzeko
- Informazio xehea atera
- Lexikoa testuingurutik inferitu

Zertan den

Ikasleek gure artean ohikoa ez den eskolaratze-modu bati buruzko artikulu luze bat irakurriko dute elkarlanean. Zatika irakurri, eta informazio nagusia aterako dute. Ondoren, informazio horren berri emango diote elkarri, guztiek artikulu osoaren berri izan dezaten. Azkenik, gaiaren gaineko gogoeta xume bat bideratuko dugu.

Prozedura:

Orain artean, eskolaz aritu gara gora eta behera. Baina haurrak hezteko eskolara bidaltzea al da irtenbide bakarra? Galdera honi erantzuteko, etxean ikasteari buruzko artikulu bat irakurriko dugu.

1

Atazaurrea (5')

- Jarri ikasleei 11. bideo-pasartea (XVI. eranskina: "Eskola ordenadore bidez"). Irakurriko duten artikuluaaren sarrera gisa erabiliko dugu. Galdetu ea horrelako aukerarik posible ikusten duten. Ez luzatu, artikuluan gaia sakondu dugu eta.

Ataza: Artikulua gainetik irakurri, informazio nagusia non dagoen aurkitzeko. (10')

- Lau taldetan banatu behar da ikasgela. Ikasleek "Ameriketako Estatu Batuak: eskola etxean" artikulua irakurriko dute. Luze samarra da, baina zati bati bakarrik erreparatuko diote, ez artikulu osoari. Irakurri ere zati hori bakarrik irakurriko dute. Irakurtzen laguntzeko eta jakiteko zein informaziori erreparatu behar dioten, talde bakoitzari eskema bat emango diogu.
- Beraz, talde bakoitzak dagokion eskema irakurri (XVIII. eranskina), eta eskema ondo ulertzen duen argituko dute elkarrekin. (5')
- Artikulua gainetik irakurri eta eskeman eskatzen zaien informazioa non dagoen aurkitu behar dute. Aurkitu bakarrik, ez irakurri sakon. Aurkitu, eta esan azpimarratzeko. (5')
- Baliteke informazio guztia zati berean egotea, baina, era berean, baliteke testuan zehar sakabanatuta egotea. Abisatu honi buruz ikasleak.

Feed-backa (5')

- Arestiko taldeetan bildu eta ikusi elkarren artean informazioa non dagoen, non duten.

2

Atazaurrea (15')

- Baliteke euren pasartea ezagutzen ez dituzten hainbat hitz egotea. Taldean, azpimarratu egin behar dituzte. Ondoren, azpimarratutako hitzak liburuan duten laukian sailkatuko dituzte.

Artikulua ulertzeko ezinbestekoa	Artikulua ulertzeko ez da ezinbestekoa

- Eskuineko zutabekoak bakarrik landu behar dituzte. Testuingurua begiratu eta hipotesiak egin behar dituzte, hau da, esan euren ustez hitz horrek zer esan nahiko duen hor. Adostu eta idatz dezatela liburuan. (10')

Ataza: informazio xehea atera (15')

- Orain bai, orain xehe-xehe irakurri behar dute. Irakurri, eta eskeman dituzten puntuen gaineko informazioa atera behar dute. Hori binaka egitea komeni da.

Feed-backa (5')

- Talde bereko bikoteak bildu eta egiaztatu ea atera duten informazioa bat datorren. Une honetan komeni da irakaslea taldez talde ibiltzea, irakurketa ondo egin duten ziurtatzeko.

Atazaostea (20')

- Ikasleak launaka jarriko dira, talde bakoitzeko kide bat, eta, eskemaren bidez bildutako informazioa eskuan, elkarri kontatuko diote, denek informazioa osoa eskura dezaten. (10')
- Ondoren, denon artean, iritzi-trukaketa labur bat egingo dugu aukera horren gainean. (10')

Lexikoa: testuingurutik inferitu (20')

- Orain eman hiztegiak ikasleei. Begira dezatela eskuineko zutabeko hitza ea egindako hipotesiekin zenbateraino asmatu duten. (10')
- Denon artean, talde bakoitzak lexikoaren gainean egin duenari buruzko gogoeta egin behar dugu. Horretarako, honako puntu hauek hartuko ditugu aintzat: (10')
 - ✓ Hitz gakoak: galdetu ikasleei hitz horiekin bakarrik ondo ulertu duten esanahia, edo beste zutabeko bateren bat behar izan duten. Honekin batera, adierazi irakurtzen dugunean ez dugula zertan hitz guzti-guztiak jakin testua ulertzeko, batzuk besteak baino beharrezkoagoak direla.
 - ✓ Inferentziak: ikusi zein inferentzia egin dituzten, eta saiatu azal dezaten zein eztabaida ibili duten elkarren artean, hau da, zein hipotesirekin jardun duten. Azpimarratu estrategia honen balioa.

4. ERANSKINAK

I. ERANSKINA

(1. bideo-pasartea. Film-zatia: 01.34.12)

Bihotz ondoko sekretuak

Irakaslea	Noiz hil zen Carlos I?
Ikasle 1	1560an.
Irakaslea	Hurrengoa.
Ikasle 2	1540an.
Irakaslea	Hurrengoa.
Ikasle 3	1558an.
Irakaslea	Erantzun zuzena: 1558an. Eta nor jarri zen agintean?
Konserjea	Javier Zabaltza? Zuzendariak deitzen dio.
Irakaslea	Zabaltza, ez duzu entzun?, zoaz zuzendariarengana. Adi! jarrai dezagun.
Konserjea	Zure baimenaz, Javier Zabaltza ikaslea hemen da.
Zuzendaria	Sar dadila!
Konserjea	Aurrera!
Zuzendaria	Egun on, aurreratu. Zergatik ez da gaur zure anaia eskolara etorri? Gaixorik dago? Ea, ba, erantzun, zergatik ez da etorri?
Javier	Ez dakit! Atzo sukarra zeukan eta buruko min handia eta etxean geratu da.
Zuzendaria	Ongi! Eskutitz hau eraman gurasoei eta esan datozela gaur arratsaldean, zain izango naute.
Javier	Gure ama herrian bizia da , ni izebekin nago.
Zuzendaria	Berdin da, datozela izebak. Zain izango naute. Tori!
Izeba	Zer egiten duzu hemen? Zer da?
Javier	Nik ez dakit ezer, zuzendariak zurekin hitz egin nahi du.
Izeba	Ama maitea! Zer gertatu da? Non da zure anaia?
Javier	Zer dakit ba nik! Zer dio?
Izeba	Ez da zure ardura. Bihar itzuli beharko duzu. Ala, aldatu. Maria! Maria! Zeri begira hago? Ospa hemendik! Ez daukazu zer eginik?
Maria	Zer darabilzue?

II. ERANSKINA

(2. bideo-pasartea. ETB: 01.37.32)

Garai bateko eskola txikia

- Hirurogeita hamabost urte bete dira, juxtu, Mendiolako eskolan lehenengo, ba, eskolak edo klaseak eman zituztela, eta, hori dela eta, liburuxka bat atera dute Mendiolako hainbat eta hainbat ikasle-ohik, eta Oihana Elortzari hainbat jende hurbildu zaio Mendiolako oraingo elkartera. Eta, bueno, a ze, a ze oroitzapenak han!
- Oroitzapenak ba ... danak, esango neuke nik. Gure artean dagozenak epoka haretakoak dira, orain buruan daukadazanak, argixen daukadazanak. Harrezkerokoak, igual, galdu egiten jataz, baina harek ondino hor dagoz.
- Eta oroitzapen on horrei esker lortu duzue liburua idaztea?
- Bai, batez be. Eta orain oroitzapen horrei bizixa emoteko, apurtxo bat baliatu gaittuen a edo animatu gaittuen a, batez be.
- Eta idatzi, noski, bizkaieraz idatzi duzue liburua.
- Bai, bizkaieraz, bertako hizkuntzan, bertako jentearentzat, inguruan mugitzen dan jentearentzat, eta, hori, azken baten, auzo honetako historia danez, ba...
- Hirurok hemen ikasle ibilitakoak, baina zuek biok, konkretuki, gaur egun irakasleak Hori zer da: maixu, irakasle onak izan zenduezan lehenago eta euren eredia jarraitu duzue, edo zer?
- Ez dakit, bueno, ba, bizitzako beste kasualidade bat, edo txiripa bat, ez?
- Eta zuk ekarten zeinttuan harrixak eskolia egiteko?
- Bai. Idixekin, gurdixan.
- 12 urte zeunkazala.
- 12 urtegaz. Aita ferixara jun zan eta esan eusten : jungo haz ume, karreterixe han zerien dago eta, eta ni pozik...
- Eta lehengo eskolia zana gaur egun txoko, elkarte edo soziedade, ezta? Aldaketa polita da hau.
- Bai, hori bai. Umiai gazte-gazte kargu egiten itxi
- Lan polita, ezta?
- Bi, baina, batzuk be okerrak ziren, eta ernegau eraitten eustien.
- Baina baserrixan, baserrikoak izanda, baserrixan lana be egongo zan batzutan, eta lana euenean...
- Lana, lana asko baserrixan, eta gutxitan eskolara. Gu etorten ginen, igual, astean egun bi edo hiru edo...
- Danetik eukitten genduen: lenguaje, matematika... Ez dakit denik gustura. Neri gitxien gustatzen jaten erlijio. Gehien be, astean behin etorten jakun abade bat, bueno, oso, buf, gogorra Abadiñotik...
- Nik neskak eukiten nituen. Eta, klaro, ni onartua izan nintzen hemen, ze ni nintzen baserrikua, euskalduna, eta, klaro, euskaldun batek, ba, beti umeekin, ba... Erderaz erakutsi behar genduen dana, jo eta ke erderaz. Baina umeak euskaldunak eta ni euskalduna, ba, zer egin genuen, ba.
- Ondo entendikotzuen, ezta?
- Eta hemen ibiltan ginan bitartean, hemen bazkaltzen genduen maixtriagaz etxe hartan jaten genduen.
- Oroitzapen onenak hemendik egiten ziren eskursinoak ei dira.

- Bai. Lehenengokoz jun ginen 65ean Hondarribira; bueno, orduan, Fuenterrabia guretzako. Eta orduantxe ikusi ginun lehenengokoz itsasoa.

III. ERANSKINA

(3. bideo-pasartea. Irratsaioa: 01.40.55)

Jon, arbelera!

- Beno, gure garaian, eta ez naiz aspaldiko garaietaz ari, arbelera ateratzen ginen, zuek gaur egin duzuen bezala, ateratzen gintuzten —hobeto esanda—, eta ez zigun grazia handirik egiten denen aurrean gure jakituria edo ezjakintasuna agertu behar horrek. Beno, bada, etorkizuneko haurrek, beharbada, ez dute zutitu eta arbelera atera beharrik izango, arbel berezi bat asmatu dutelako: arbel interaktiboa.

Berehala ezagutuko ditugu arbel honen xehetasunak, baina, aurrez, gaur egungo haurrei galdetuko diegu arbel zaharraz eta berriaz. Gustatzen ote zaie gaurko haurrei arbelera ateratzea?

- Bai, eta askotan eskatzen diot andereñoari arbelera ateratzea, eta, gainera, andereñoak ikusi ahal du nola hobetu dudan.
- Esaten du andereñoak ateratzen dituela gehien gitxien dakitenak.
- Ez zait gustatzen asko irtetzea arbelara, ba..., lotsa eta beldurra ematen didalako.
- Ni nire lagunekin eta jolasten eta hori ez naiz lotsatia, baina andereñoarekin alboan, eta hola ateratzea gauzak egiten, igual txarto egiten dut, eta hori, bai, lotsa gehiago ematen dit.
- Niri gustatzen zait, baina, batzuetan, ba, txarto ateratzen zait; orduan, andereñoak, batzutan, furiosak jartzen dira, eta beldurra dugu, ze oihukatzen hasten dira, eta, beno... Eta, gainera, batzutan ere jartzen dira... oihukatzen dute urduri jartzen direla, baina pertsona bat asko daki..., beno asko... ikasten duela gehienetan, eta hori, ba, ez du oihukatzen. Baina ez badago adi, eta, gero, gainera, txarto egiten badu, baina hasten dira oihukatzen.
- Barregura etortzen bazait, barre ez dut egiten, eta saiatzen naiz berriz egiten.
- Nik ez dut egiten barre, oso ondo iruditzen zait, zergatik ere ikasten duzu asko, eta andereño ikusten dizu zer ikasi duzun eta zelan aurreratu duzun.
- Bueno, ni, bera bezala, ez zait asko gustatzen ateratzea; bueno, ariketa ondo egin dudanean, bai, gustatzen zait ateratzea egitera. Baina, nik dakidanean txarto egingo dudala, uf!, ez zait gustatzen batere ez, pentsatzen dudalako igual barre egiten dida, edo zerbait... Nik nahiago dut ez atera.
- Oso ondo dago, zeren eta asko ikasten duzu, andereñoa ikusten du zenbat aurreratzen duzun, eta, ume bat barre egiten badizu, andereñoa esaten dio ume hori ateratzea arbelera, eta aber zenbat dakien ume hori.
- Baina, beno, zer moderna, orain ikusten duzu hau eta, bueno, da arbela normal bat eta ondo dago baina gero, gauza modernoak ikusten duzunean, ba, esaten duzu: "Bah! Ba, ze ondo, probatuko dugu aber nola den". Nik uste dut hobeago izango dela.
- Eta gainera hori, arbela modernoa, jartzen badute ,andereñoa ez badu esaten nor egin duen, ez du jakingo inor nor egin duen eta tonto bat baldin badago farre ez diote egingo.
- Niri ere arbela interaktibo hori askoz erosoagoa iruditzen zait ez zarelako altxatu behar eta...
- Nik igual nahiago dut bestea, oraingoa, modernoa, baino, zeren eta igual bestean ateratzen da ondo eragiketa baina zuk txarto daukazu eta beldurra badaukazu esatea. Orduan, nahiago dut hau, ateratzen zarela eta esaten dizu andereñoak.
- Nire ustez igual modernoa izatea ondo dago baina lehenengo frogatu behar da ea nola konpontzen dira umeek horrekin eta igual garestiagoa da eta diru asko gastatu behar da.
- Lehenago, ba, niri gustatzen zait arbela normala, oraingoa, baina jakiteko nola den interaktiboa, ba, probatzen dugu eta gero, ba, hoberena edo hobeago erabiltzen duguna, ba, hori hartzen da eta horrela hobeago izango da guretzako.

- Hori da ikastea, ordenagailuarekin bezala. Ni ikusten nuen eta ni: “baina zer izango da hori? Nik ez dut ikutzen”. Baina orain dakit erabiltzen ondo eta bua, superondo!
- Baina ere lehenengo egunetan hobeago izango da andereñoa egotea, bestela igual batek, ba... lehenengo egunak dira ordenagailua, arbela hori erabiltzen duela, eta, orduan, askotan erratuko da eta, orduan, andereñoa berarengana joango da, baina igual ere beste ume bati berdina gertatzen zaio eta andereñoa azkenean zorabiatuko da ordenagailu guztiak apurtzen diren bitartean.
- Eta, bueno, ere frogatu behar da arbela interaktiboa, baina, klaro, zure lekutik egiten baduzu, ba, denbora gutxiago tardatuko da eta klasea luzeago egingo zaizu eta emongo du errekreoa azkoz urrunago dagoela.

IV. ERANSKINA

(4. bideo-pasartea. Irratsaioa: 01.45.38)

Lehenengo eta oraingo haurrak

- Esaten da “haurrek haurra dira”, hori askotan entzun dugu, baina orain dela 25 urteko haurra eta gaur egungoa oso desberdina da?
- Bueno, funtsean ez, funtsean haurra beti haurra da, baina aldatu dira gauza batzuk. Nik gaur honi komentatzen nion... aspaldian ez genituen diapositibak jarri, beti edo bideo, edo bestea. Eta atentzioa deitu dit nola diapositibekin haurrek gelditzen ziren... esaten zuten “pasa, pasa, pasa!”. Ia horretan aldaketa bat sumatu dut, ze lehen haurrek egoten ziren...
- Begira.
- Bueno! Diapositibekin! Ipuin bat zen, gainera, eta bueno...
- Eta, gero, nik esango nuke lehenengo haurrek... ez dakit... bihurriago edo...
- Mugituagoak?
- Mugituagoak ez nuke esango. Mugituagoak lehenengoak eta oraingoak.
- Jonek buruarekin baietz esaten du.
- Mugituagoak ez dakit, baina ziren bihurriago, gutxiago erantzuten zuten, gutxiago esaten zuten, baina gero egiten zituzten isilean...
- Trastada handiak.
- Trastada handiak. Oraingo haurrek ez dituzte horrelako trastadak egiten.
- Nik uste dut gaur egungo haurrek, ba, daukala lehenengo haurrek ez zeukan gauza bat, behintzat, informazioa. Informazioa iristen zaio alderdi guztietatik. Orduan, daude hortik oso informatuak, lehenengo haurrek baino askoz ere gehiago dakite, jakin. Ez? Bestela, haurrek berak berdin-berdinak dira. Hori dudarik ez.
- Bueno, informazio gehiago dutelako, zuek ere moldatu egin behar izan zarete, ezta?, gaur egungo bizimodu honetara eta haurretara, eta, nolabait ere, aldatu egin behar izan duzue dena.
- Bai.
- Batez ere, zer aldatu da zuentzat, klaseak emateko orduan?
- Klaseak emateko orduan? Bueno, ba, materiala aldatu da. Gero, lan egiteko era ere, beharbada, ba, baita ere, aldatu da. Orain lana gehiago egiten da —bueno, lehen ere bai, egiten zen—, bueno, ba, irakaslea da, ba, bat gehiago taldean, ezta? Bitarteko bat da, batez ere.
- Hori da aldatu dena, batez ere. Beno, egia esan, gu harrিতa geratu gara zer esaten ari zareten: lehen mugituagoak edo bihurriagoak zirela...; bai, gaur egungo haurrek informazio gehiago dute, baina, agian, trastada handiagoak egiten zituzten orain dela 25 urtekoek. Eta, hala ere, gaur egun, askotan entzuten dugu haurrek hiperaktiboak direla, edo kurtso-hasieran antsietatea izaten dutela. Hori zer da: lehen ez zirelako hainbeste azterketa egiten, edo, benetan, gizarte honen erritmoak haurrek aldatu dituelako?
- Nik uste dut lehen ez zela estatistikarik egiten eta beti daudela haur batzuk, ba, nolabait, ba, nolabait, aldaketak, ba, kezka edo ansiedadea sortzen diena. Ez dira denak, baina haur batzuei bai. Eta nik uste dut, beti egon dela. Gertatzen da orain, ba, bueno..., ba, diagnostikatu egiten dira, estadistikak egiten dira... Baina ansiedade..., o sea, haur batzuk beti izan dira, ba, egoera-aldaketen aurrean, ba, ansiedadea sentitzen dutenak, orain ere bai eta lehen ere bai.
- Bai, batez ere, egoera berrien aurrean. Ba, irakasle-aldaketa, edo gela-aldaketa edo... Bai, momentu horietan, bai, haur batzuek eragin handi du horrek, ez?

ARAUDIA

1. Urtero bezala haurrak autoz ekartzen dituzuen gurasoei gogoratzen dizuegu saiatu behar duzuela ZEBRABIDETIK GORA EZ PASATZEN AUTOZ eta AUTOBUSETAKO APARKALEKUAN EZ SARTZEN. Horrela, bada, sartzen zaretenean, lehenbailehen atera, autobusen joan-etorria ez oztopatzeko. Kontuan izan, ordu berean autobusak sartzen eta irteten direla eta, askotan, maniobra egin ezinean ibiltzen direla.
2. Txikiek espaloitik buelta eman behar dute, Haur Hezkuntzako eraikuntzara joateko; beraz, ez dezatela aparkalekua zeharkatu.
3. Edozein egunetan, seme-alabak ikastetxetik kanpora atera nahi badituzue, ESKA EZAZUE BAIMENA BETI, tutorearekin hitz eginda. Eta, mesedez, seme-alabaren huts egiteak edo faltak arrazoitzeko ohitura hartu, zuek izenpetutako txartel baten bitartez.
4. Gogoratu lehenbailehen eman behar diguzuela haurraren izena, baldin eta 2000. urtean jaioa bada eta 2002. urteko irailean Lizeoan 2 urtekoen mailan hasia nahi baduzue. Ohar hau garrantzi handikoa da, guraso batzuek ahaztu, eta, ondorioz, epez kanpo eman baitute izena. Gaur egungo arauen arabera, kanpoan geldituko lirateke.
5. Beste eskola batean egon, eta DBH-ko edota Batxilergoko ikasketak Lizeoan 2002/03 ikasturtean egiten hasia baldin baduzue, orain deitu eta eman dezakezue beraien izena.
6. Kirol-lehiaketetan Lizeoko txandala erabili behar dute Lizeoko taldeetan parte hartzen duten guztiek. Mesedez, emaitza gaitz gaitz honi merezi duen garrantzia. Txandala berri du, eta ez dago, beraz, ez erabiltzeko arrazoirik.
7. Ohar berezia: haurra ikastolara ez bidali patrika gozokiz edo beste litxarreriaz beterik dituela. Etxean zuek ikusi; ikastolan ez dute horren beharrik.
8. Urtebetetzea ospatzeko, berri, lagunei emateko GAUZA BAKAR BAT ekar dezatela —eta ez poltsakada bat—. ARRATSALDEAN BANATUKO DIRA umeak ekarritakoak. Andereñoak ez du gauza bat baino gehiagorik banatuko.
9. Halaber, ez dira onartuko ikasle txikiak autobus batetik bestera aldatzea, urtebetetzea ospatzeko meriendak direla eta. Horretarako bi arrazoi daude: batetik, gehiegizko haur-kopurua legez kontrakoa bihurtzen da eta, bestetik, itsusia da autobusean bertan gonbidatu gabeko beste lagun batzuen aurrean oparitzak ematea.
10. Oroitu AUTOBUSETAKO AZKEN ORDUKO ALDAKETAK Amparori adierazi behar dizkiozuela, autobus berezia antolatu behar dugun jakin dezagun.
11. PATRIKAKO TELEFONOEI BURUZ. Lizeoan ez da eskuko telefonorik (mobilik) onartuko. Ondorioz, jaso egingo dira, erabilerak dituen ondorio kaltegarriengatik. Behar izanez gero, deitzeko, badute telefono arrunta eskura.
12. MOTORREZ DATOZEN IKASLEEI BURUZ:

- Hasteko, esan behar dizuegu **ARRISKU HANDIA** hartzen dutela, batzuk nola dabiltzan ikusi ondoren. Mesedez, hitz egin seme-alabekin honetaz. Eta Lizeoaren barruan, ikastetxetik ateratzerakoan, **POLIKIAGO** ibil daitezela. **KONTUAN HARTU BEREZIKI, ARREN, PUNTU HAU.**
- Ikasle batzuei debekatu egingo diegu motorrez etortzea, baldin eta araua errespetatzen ez badute.

13. Jakin beharreko bi ohar:

- Ikastetxeak egiten duen ikasleen aseguru-poliza ez da ibilgailu mekanikoetan —bizikletan, motorrean...— izandako ezbeharrez arduratzen; eskola-aseguruek ez dute arrisku hau estaltzen.
- **LIZEOKO ORDUTEGIAN EZIN DUTE MOTORRA EDO BIZIKLETA ERABILI;** adibidez, kanpora joateko jolas-orduan.

VI. ERANSKINA

(5. bideo-pasartea. Film-zatia: 01.49.29)

Corina, Corina

Neskatxa 1.- Andre honek festa asko ematea espero dut, a zer nolako hondarrak!

Persi.- Aajjjj, krema daukate, higuina diet kremazkoei.

Neskatxa 2 Eman niri Persi, nik atsegin ditut kremazkoak, mila esker.

Persi Honek kokoa dauka, higuina diot kokoari.

Neskatxa 2 Eman niri Persi, nik atsegin dut kokoa.

Neskatxa 3 Zuk dena duzu atsegin neska!

A fitxa

1. Zuen eskolan ba al dago horrelako araudirik? Zuen ikastetxetik jaso izan al duzue antzeko oharrik? Zer zioten ohar horiek?
2. Zer iruditzen zaizu araudi hori?
3. Zer eramaten duten zuen seme-alabek urtemugetan ikastetxera?
4. Eta bestelako egunetan, eramaten al dute horrelakorik? Zer? Noiz jateko: atsedenalbian, eskolan bazkaldu ondoren...?

B fitxa

1. Litxarrerria asko jaten al dituzte zuen seme-alabek? Gozozaleak al dira?
2. Zein dira zuen seme-alaben litxarreriarik gustukoenak?
3. Mugarik jartzen al diezu, hainbeste jan ez ditzaten? Zein?
4. Zenbat diru gastatzen dute horretan? Nondik ateratzen dute dirua?

C fitxa

1. Litxarreriarik gustatzen al zaizue zuei? Zein?
2. Erosten al duzue? Noiz? Zergatik?
3. Txikitan litxarreroak al zineten? Zein zenituzten gustukoenak?
4. Zenbat balio zuten? Nondik ateratzen zenuten dirua?

VIII. ERANSKINA

(6. bideo-pasartea. ETB: 01.50.10)

Nocilla

- Aizu!
- Zer?
- Bazatoz?
- Oraindik ez, merienda ematen ari zait.
- Ja, ja, ja.
- Ume mooka! Ez al daki kanpoan jaten?
- Titia hartzen egongo da.

NOCILLA estikak, non-nahi jatekoak!

IX. ERANSKINA

(7. bideo-pasartea. Irratsaioa: 01.50.40)

Litxarkeriak-1

- Aurkezlea Eskerrik asko, Almandoz jauna, estimatzen da gozokiekin etortzea, goxoki goxoekin.
- Koldo Gainera, halakoekin.
- Aurkezlea Hala ere ikusten dut oso sakon aztertzeke asmoa duzula, gaia, ezta?
- Koldo Bai, niretzako goxokiak eta litxarkeriak beti izan da oso gai sakona eta serioa
- Aurkezlea Bai, eta, batez ere, zenbat diru mugitzen duen ikusita.
- Koldo Ehun mila milioi pezeta esango banu?
- Aurkezlea Ehun mila milioi pezeta!
- Koldo Bai, hori da, dirutza hau da urtero goxoki eta litxarkerietan industriak mugitzen duena Espainiar estatuan, Espainiar estatuan bakarrik.
- Aurkezlea Ehun mila milioi pezeta!
- Koldo Bai, jakin, jakin behar dugu, gainera, Espainiar estatua esportatzaile nagusienetako bat dela. Errusian, mundu guztian ikus daitezke edo jan daitezke Espainian egindako goxokiak. Datu hauen arabera, gorantz egin duela edo, industria honek gorantz egin duela nabarmenki sumatzen dugu, salmentak eta guzti hori, industria honetako arduradunen esanetan arrazoi nagusienetako bat kontsumoaren normalkuntzan datza, goxokiak edo litxarkerien kontsumoaren normalkuntzan, lehen haurrek bakarrik jaten bazituzten goxokiak, gaur egun gurasoak eta aiton amon asko ere engantxaturik daude litxarkerietara. Goxoki fabrikanteak hasi dira dagoeneko azukrerik gabeko goxokiak edota hortzak zuritzeko gaitasuna duten txikleak merkaturatzen, euren sektorearen etorkizuna ziurtatu eta zabaltzeko asmoz beti ere. Irakurri dudaz azkenekoa, adibidez, bitamina eta proteinadun goxokiak dira.
- Aurkezlea Bitamina eta proteinadun goxokiak. Aztertzen ari dira edo merkaturatu daude ia?
- Koldo Ez bueno, Jaenen egindako azoka batean aurkezturikoak dira ez.
- Aurkezlea Hala ere. datu hauek denak, guztiak estatu espainiarrari dagozkionak dira, ez?
- Koldo Bai, halaxe da.
- Aurkezlea Ikusiko al dugu Euskal Herrian zer gertatzen den?
- Koldo Bai!

X. ERANSKINA

(8. bideo-pasartea. Irratsaioa: 01.52.41)

Litxarkeriak-2

1. elkarrizketa

- Koldo Egun on, Juan Mari Begiristain.
- Juan M. Egun on.
- Koldo Dendan oraintxe ba al dago norbait gozokirik erosten edo bueltan?
- Juan M. Momentu honetan bai, egongo da baten bat, beti egoten da baten bat, ez?; mutikoren bat erosi nahi duena.
- Koldo Helduek ere litxarkeriak erosten al dituzte?
- Juan M. Bai, nik uste dut litxarkerietako adinik ez dagoela, ez gazteak hain...gazteak bezala sarri, baina, bueno, nik uste dut helduei ere gustatzen zaiela.
- Koldo Eta helduek haurrek erosten dituzten litxarkeri berberak edo beste klase batekoak erosten dituzte?
- Juan M. Bueno, nik uste dut litxarkeri, litxarkeri, esate baterako, goma asuntoa baldin bada, nik uste, mutikoak gehiago erosten dutela ez? Orain helduek, batzuk badira gomak erosten dituztenak ere, baina, horiek beste erabateko gauzak erosten dituzte.
- Koldo Eta zeintzuk izaten dira ? Boileria edo...
- Juan M Hori da, boileria eta beste zorroko gauza horiek, patatak direla, gusanitoak eta horrelako zerak.
- Koldo Eta gaur egun zein da gehien saltzen duzuen produktua edo...?
- Juan M. Produktua? Nik gehiena saltzen dena, beno denetatik saltzen da, baina batzuk ba daude gehiena saltzen direnak, adibidez ba betiko gusanito horiek, patatak betikoa izanda, eta horiexek gehienak.
- Koldo Eta dendan ba al duzue pezeta batekin eros daiteken goxokirik edo hori ia beste garaiko gauzak dira.
- Juan m. Bueno ni hasi nintzenean orain dela 13 edo 14 urte hasi nintzen eta orduan baziren garai hartan pezetan gauzak, orain gaurko egunean ez, nik behintzat pezetako gauzarik ez daukat .
- Koldo Eta zein da litxarkeri merkeena edo... eta zenbatetan izaten da?
- Juan M Duro bat, bost pezeta izaten da merkeena.
- Koldo Eta ze izaten da goxokia, txiklea edo...
- Juan M. Txiklea eta gero goma zera horiek; gerezia dela edo masusta edo goma klase horiek.
- Koldo Amaitzeko, zuek saltzen al duzue edo ba al duzue azukrerik gabeko txupatxusik?
- Juan M Bai, badaukat ba , azukre gabeko txupatxusa, uste dut orain dela egun batzuk, saltzaileak, edo guri produktuak ekartzen dizkigunak eskaini zian bai, akordatzen naiz bai, badago txupatxusa azukre gabekoa bai.
- Koldo Eta jendeak eskatu al dizu horrelakorik edo oraindik ez da martxan jarri?
- Juan M. Ez, oraindik ez da oso martxa handiko gauza, baina jendeak aho aldea gozoa nahi izaten du, zenbat eta gozoagoa izan ba nahiago.
- Koldo Juan Mari Beristain, mila esker.
- Juan M Eskerrik asko zuri, adio.

Koldo Entzun ahal izan dugunez, goizean goiz hitz egin dugu Juan Mari-rekin eta hark aipatu digu, Euskal Herrira iritsi direla dagoeneko Jaenen aipatutako azoka honetan ateratako edo aurkeztutako azukrerik gabeko txupatxusak .

Aurkezlea Baina badakizu goxokiak gozo, berak esan du gozoa nahi duela jendeak ahoan. Hala ere, rankinean gusanitoak eta patatak.

Koldo Bai.

Aurkezlea Horiek dira jaun eta jabe.

Koldo Bai, eta gero merkeen artean gominolak eta guzti horiek, lehen aipatu ditugun proteina eta zuk esandakoaren arabera, proteina goxoki hauek eta batzutan badirudi gozokiak izan beharrean pilulak ere badirela ez, eta jendeak...

Aurkezlea Eta litxarkeriak ez direla horretarako, litxarkeriak dira litxarkeriak jateko.

Koldo Eta jendeak horrelakoak nahi ditu: gominolak, gozoak eta gainera osasunerako txarra dena, jakinik, gainera.

Aurkezlea Ez ezazu horrela esan bestela igual Lourdes haserretuko zaizu.

2. elkarrizketa

Koldo Egunon, Lourdes

Lourdes Egunon.

Koldo Bergarako Koxka dendako arduraduna da Lourdes eta zuri galdetu behar dizugu. Lehenik eta behin, ba al dago oraintxe norbait gozokirik erosten edo inguruan?

Lourdes Egia esan, ez nago dendan orain, baina... ezin dut ikusi.

Aurkezlea Ezin duzu ikusi, Lourdes gaur egun lehen baino litxarkeri gehiago saltzen denik bai? Hori Bai?

Lourdes Orain gehiago saltzen da azukrerik gabe eta horrela.

Aurkezlea Ah bai.

Lourdes Ohiturak pitin bat aldatzen doaz, nik usten dut.

Aurkezlea Zer dago moda-modan orain? Zuen dendan, zer eskatzera joaten da jendea gehien.

Lourdes Txikleak eta pegatinak daukanak eta horrelako gauzak daukanak eta kromoak, Pokemon famoso hori, moda gehiena horiek.

Aurkezlea Pokemon daude orain modan, baina horiek ba daukate jateko ezer?

Lourdes Ez, ez.

Aurkezlea Kromo hutsak.

Lourdes Bai, nik uste dut ohiturak aldatzen doazela, gehiago jan baino gehiago egiten dela, kromoen kolekzioak eta horrela, nahiz eta txikleak izan kolekzioa eta horrela.

Aurkezlea Beraz jendea gehiago joaten dela kromoaren bila txiklearen bila baino, kasu hauetan,

Lourdes Eh

Aurkezlea Kasu hauetan jendea gehiago kromoaren bila joaten direla txiklearen bila edo jatekoaren bila baino.

Lourdes Gazteak behintzat, bai.

Aurkezlea Gazteak bai.

Koldo Hori bada lorpena, goxokirik eman gabe eta...

Aurkezlea Eta hala ere jendea erostera joatea, ba, bada bai.

Lourdes Hala ere jarraitzen dute gominolak eta jaten ere, azkenean biak.

Koldo Eta helduak zer litxarkeri mota erosten dute?

Lourdes Regaliza eta asko.

Aurkezlea Regaliza?

Lourdes Bai, regaliza forte horiek beltz horiek, jende nagusiei gustatzen zaie

Aurkezlea Hori betidanik ezta?

Lourdes Betidanik, bai!

Aurkezlea Zuk zenbat urte daramazu honetan Lourdes?

Lourdes Nik, hamar urte.

Aurkezlea Hamar urte, eta, hamar urte hauetan ohitura aldaketarik ikusi duzu, nabarmendu duzu?

Lourdes Bai, hori esaten dizut, azukrerik gabeko karameluak eta asko gehiago saltzen da orduan baino.

Aurkezlea Beraz jendea kezkatu egiten da azukrearen kontuarekin ?

Lourdes Bai, bai.
Aurkezlea Eta bitaminadun goxokirik badaukazue?
Lourdes Bai.
Aurkezlea Baita ere?
Lourdes Ez dute eskatzen, nik ez dut igarri, saltzen da, baina, nik uste dut, gehien bat azukrerik ez duelako eta horrela gehiago.
Koldo Bai hori, lehen aipatutakoarekin argi dago gimnasioetara eta osasuntsu bizi nahi dutena akaso beste tokietan erosten dituela gauzak eta gozo dendetan gozoa erosiko dela ez?
Aurkezlea Gozoa, hala behar da eta.
Koldo Zein da salgai duzuen goxokirik edo merkeena edo zein prezioetan egoten da?
Lourdes Bost pezetan, txikleak, gominolak eta horiek, bost pezetetan.
Aurkezlea Merkeena bost pezetetan.
Lourdes Gero pezetan, lehen entzun dut pezetan, guk regalizak moztu egiten dugu pezetan.
Aurkezlea Ah! Moztu egiten duzue.
Lourdes Ume batzuk etortzen dira pezeta batekin, eta zer eman? ba zerbait eman ez?, hori egiten dugu.
Aurkezlea Beraz pezeta batekin regaliz zati bat badago oraindik?
Lourdes Zatitxo bat.
Aurkezlea Juan Mari-k ez zeukan, baina Lourdesenean bai, zatitxo bat.
Lourdes Klaro!
Aurkezlea Tira hala ere pezetaka pezetaka, zenbat mila milioi mugitzen dela esan dugu litxarkeriak Koldo?
Koldo Ehun mila milioi pezeta urtero
Aurkezlea Ehun mila milioi pezeta urtean estatu espainiarrean, pentsa zenbat regaliz zati saldu beharko diren horretarako, Lourdes
Lourdes Banan banan asko
Aurkezlea Asko.
Koldo Gozokiak eta litxarkeri asko erosterakoan, kanpotik ekarri behar izaten duzue edo bertan ere badago horrelako industriadik edo?
Lourdes Kanpotik? Bilbo eta Donosti ingurutik.
Koldo Beraz Euskal Herrian badago ez? Goxokirik egiten duenik
Lourdes Bai.
Aurkezlea Lourdes, eskerrik asko.
Lourdes Bai, zuei.
Aurkezlea Asko saldu ezazuela
Lourdes Hori da.
Aurkezlea Beste bat arte, agur.

Aurkezlea Gose puntu bat ere bai ia.
 Koldo Bai.
 Aurkezlea Bai, nik gustura hartuko nuke...
 Koldo Pilula duen horiek edo... gozo gozo
 Aurkezlea Ez, regaliz beltz beltza ez, oso fuertea ez, nik plastikozko horiek gustuko..
 Koldo Zer nahiago beltza edo gorria?
 Aurkezlea Biak nahastuta.
 Koldo Bai?
 Aurkezlea Aukeran bai.
 Koldo Nik beltza gehiago.
 Aurkezlea Beltza gehiago.

3. elkarrizketa

Koldo Ea Lekeitioko Lopez heladerian dugun Jose Mari edo zer pentsatzen duen? Jose Mari, egunon.
 Joxe Mari Bai, egunon.
 Koldo Zuri zer gustatzen zaizu gehiago regaliz gorria ala regaliz beltza?
 Jose Mari Niri beltza.
 Aurkezlea Beltza zuri ere.
 Koldo Fuerte fuertea.
 Jose Mari Bai, bai.
 Aurkezlea Biak nahastuta ere oso goxoak geratzen dira ba.
 Jose Mari Bai ere, ondo saltzen da regaliza.
 Aurkezlea Ondo saltzen da, umeen artean, gazteen artean ala gazte izandakoen artean, Jose Mari?
 Jose Mari Jende txikiak gorria, baina jende nagusiak beltza.
 Aurkezlea Ah bai?
 Jose Mari Bai.
 Aurkezlea Horrela egiten da bereizketa, txikiek gorria eta helduek beltza?
 Jose Mari Bai, hemen txikienak beti gorria, marrubizkoa
 Aurkezlea Nahiago izaten dute?
 Jose Mari Bai.
 Aurkezlea Xuabegoa eta gozoagoa delako.
 Jose Mari Bai.
 Koldo Eta bestela zein da Lekeition moda modan dagoen goxoki edo litxarkeria
 Aurkezlea Gehien saltzen dena
 Jose Mari Orain, orain momentuan Pokemon-ena
 Aurkezlea Jesus! Pokemon-en kromoekin
 Jose Mari Kromua eta txupatxusa eta horrela.
 Aurkezlea Txupatxusa, betikoa ala txupatxus bereziren bat?
 Jose Mari Ez, sobre batzutan datozen Pokemon-en txupatxusak
 Aurkezlea Pokemon-en txupatxusak.
 Koldo Horrela jarraitu ezker saio berezia ez?
 Aurkezlea Pokemon-i buruzkoa egin beharko dugu.
 Koldo Pokemon eta Pikatxu eta horiek.
 Aurkezlea Eta horiek noiz hasi dira Jose Mari?
 Jose Mari Hilabete, orain dela hilabete.
 Aurkezlea Hilabete eta horrelako moda batek zenbat irauten du, gutxi gorabehera?
 Jose Mari Horrelako bat hilabete, hile bi, depende baina, bi hilabete, hilabete ostian.
 Koldo Beraz haurrak dendara edo hurbiltzen direnean, aurretik badakite zer eskatu behar duten eta zer nahi duten, ezta? Badoaz produktu finko bat erostera.
 Jose Mari Hombre, batzutan bai, baina igual gurasoekin datozenean ez, gurasoekin datozenean gora tiratzen dute, bakarrik datozenean ondo begiratzen dute, baina bestela ez.
 Aurkezlea Gurasoen presentzia aprobetxatu egiten dute, hau eta bestea eta hurrengo eskatzeko, ezta?

Jose Mari Bai, hori egia da, bai
Aurkezlea Zuk Jose Mari, zenbat denbora daramazu lanbide honetan?
Jose Mari Ba, nik hemen urte batzuk baina, beste aldetara famili artean hogeita hemezortzi urte.
Aurkezlea Hogeita hemezortzi urte, eta konturatu zara zu azken urte hauetan gehiago saltzen dela lehen baino?
Jose Mari Ba, ez, berdin saltzen da, beno berdin... antzera saltzen da gozokik eta horiek kantitate gehiago, orain surtido gehiago dago, ba orduan jendeak gehiago nahastatzen du, baina saldu saldu berdin
Aurkezlea Igualtxu.
Jose Mari Bai.
Koldo Eta zuk azukrerik gabeko txupatxusak eta gozokiak ondo saltzen al dira bertan
Jose Mari Bai, bai, azukre gabekoak eta bai, lehengo aldian bai, askozaz gehiago, azukrerik gabe asko eskatzen dute.
Koldo Nik kuriositate bat daukat, lehen irakurritako gauza da, baina hortzak zuritzen dituzten txikileak ere benetan existitzen dira?
Jose Mari Hori ba... ez dakit ez, garbitu.. ba ez dakit
Koldo Akaso hala iragartu, hala saldu, baina ez dakizu hori hala den edo?
Jose Mari Ez, hori ez dakit hori hala den ala ez, zeren txikletan ere badituzu mila marka ez? Eta denak desberdinak dira.
Koldo Eta zuek Bergarako Koxka dendan esan diguten moduan pezetako regalizik edo gozokirik ba al duzue?
Jose Mari Bai, asko.
Aurkezlea Ah bai?, Azpeitian esan digute ezetz, Lourdes-ek esan digu regalizak moztu egiten dituela, eta zuek zer duzue ba pezeta batean?
Jose Mari Ah! pezeta batean ez.
Aurkezlea Ah!
Jose Mari Bost pezetan.
Aurkezlea Duroan.
Jose Mari Duroan, bai.
Aurkezlea Horiek dira merkeenak.
Jose Mari Bai, duroan merkeena, bost pezetan bai.
Koldo Eta gero ere izaten direla poltsatxoetan prestatutako... ez dakit surtidoak eta, ezta? Zuek halakorik prestatzen duzue?
Jose Mari Bai, urtebetetzetarako, umeen urtebetetzetan, hemen ohitura handia da, bakoitzak bere gelakoei eramatea poltsa bat, prezio desberdinetakoa, klaro, bakoitzak berea... Hemen ohitura da ume batek, adibidez, bost urtetik hamar urtera poltsak eskoletara, ikastoletara eramatekoa.
Aurkezlea Hori negozioarentzat sekulako laguntza izango da, ezta? Beti betetzen dituzte urteak...
Jose Mari Bueno bai, gutxi edo asko bai, zer edo zer da beti.
Aurkezlea Beti da zerbait, banaka banaka erostea baino gehiago izango da behintzat
Jose Mari Bai errazago, saltzeko errazago, bai hori bai.
Aurkezlea Jose Mari eta aste-barrua eta aste-burua igualak dira salmenta aldetik?
Jose Mari Aste-barrua, neguan Lekeition, ba, bueno, ezer ez.
Aurkezlea Pobreagoa
Jose Mari Bai, aste-burua gehiago igartzen da, beti.
Koldo Paga kontuak eta egoten dira,
Jose Mari Gu desiatan aste-burua ailegatzeko, klaro!
Aurkezlea Pagak, eta oporrak eta bueno, eta gurasoak libre eta.
Jose Mari Zubiak eta horrela guk asko igartzen dugu, asteburua, ba, bueno, guk dena, aste-barrua askoz gutxiago.
Aurkezlea Jose Mari aste-buruan asko sal dezazuela, eta eskerrik asko.
Jose Mari Bale.
Aurkezlea Egun ona izan.
Jose Mari Zuei eskerrik asko.
Aurkezlea Agur.
Jose Mari Agur.

XI. ERANSKINA

Eskola esklaboak sortzeko da

Maddik eta Iratxok (5 eta 3 urte) eurek erabakitzen dute eskolara joan nahi duten

Goizeko 11:30ak dira. Beran bizilekutzat duten baserrian daude Joxe Leon, Malen eta bien alaba txikiena, Iratxo. Hiru urte eta erdi ditu. Umerik gehienak eskolan hasiak izaten dira ordurako. “Baina Iratxo ez doa eskolara”, azaldu du Malenek. “Amatxorekin etxean hobeto dago Iratxo eskolan baino”.

Joxe Leon eta Malen oso kritikoak dira eskola ofizialarekin. “Ez dugu gogoko”. Alaba zaharrena, Maddi (5 urte), hala ere eskolara joaten dela diote. “Baina berak hala nahi duelako”, dio Malenek. Umeak eskolara ez joatea erabakiko balu, erabakia gustura hartuko luketela dio. Izan ere, Maddi eta Iratxoren gurasoak ez dute ulertzen haurrak eskolan hain ume-umetan hasi beharra. “Beraiekin egoteko denbora izanez gero, zergatik ez dira ba etxean gurasoekin egongo?, azaldu dio Malenek Egunkariari. “Inmunologikoki zein psikologikoki, gainera, ez da ona umeak oso txikitan eskolan hastea”.

Ideia hauek guztiak eta beste hainbat uste defendatzeko, Malenek, beste emakume batzuekin batera, Amaren Bularra taldea osatu zuen orain urte batzuk Oiartzunen. “Esaterako, umeak nahi duen bitartean bularra ematearen aldekoak gara gu” dio Malenek, beso artean –bularretik tiraka, irriz- Iratxo duela. “Baina ez da erraza dio gaur egun era horretako ideiak defendatzea”, dio.

“Izan ere, egungo gizartea guztiz desnaturalizatu da”. Bere ustetan, horren adierazgarri, esaterako, umeak jaio orduko haurtzaindegira eramatea. “Horrela sistema kapitalista eta produktibista bat baino ez gara ari sustatzen”, dio Malenek. “Emakumeak ere lan egitea da kontua, lana esplotazio hutsa bada ere...”.

Garai batean bizirik zeuden hainbat dohain galdu egin direla uste du. “Esaterako, zergatik ez ditugu gaur umeak agoantatzen? Nola zitekeen garai batean harmonia onean hamaika seme-alaba hazi eta hezitzea? Zergatik jartzen gara egun urduri ume bakar batekin? Galdera ugari ditu Malenek. “Zertan aldatu da emakumea?”

Diotenez, ingurukoek mila argudioren bidez azaldu diete eskola umeen sozializazio prozesuan oso garrantzitsua dela, ezinbestekoa. Ez datoz bat. “Esaten dute eskola ona dela gizarteko arauak nolakoak diren jakiteko. Baina hain txikitatik jakin behar dute hau guztia zeinen gogorra den? dio Malenek. Ildo berean mintzo da Joxe Leon. “Eskola esklaboak sortzeko tokia da”.

XII. ERANSKINA

«Komenigarria» da hiru urte arteko haurrak eskolatzea

Hiru urte bitarteko umeak eskolatzeko beharraren inguruan asko hitz egin da. Legeak ez du derrigortzen adin horretako haurrak eskolatzera, baina adituen ustez, «beharrezkoa» ez den arren, «lagungarria» eta «onuragarria» izan daiteke.

Hiru urteko umeak eskolatzea komenia al da? gaiaren inguruan aritu ziren Humanitateak eta Hezkuntza Zientzien Fakultateko irakasle Maite Garcia eta Gipuzkoako Haur Eskolako Koordinakundeko ordezkari Arantza Lejarraga. Horretaz gain, Etxarriko Ikastolako irakasle bik haien esperientzien berri eman zuten atzo Ikazokan.

Maite Garciaren ustez, haur eskolak probetxugarriak dira oso. «Gaur egun nahiko normala da aitak eta amak lan egitea. Ondorioz, behar bat agertzen da gurasoen artean. Umeen ardura beste batzuen esku utzi beharrean izaten dira. Horrela, aukeratzen dugun haur eskolak behar diren baldintzak betez gero, alegia kalitatezko profesionalak badaude bai formazio mailan eta, batez ere, giza balore mailan, ona izan daiteke umearentzako. Haur kopurua eta ordu kopurua finkatzea ere oso garrantzitsua da. Bestelako estimulua eskaintzea eta giro ezberdinak ezagutzea ere ona da».

Garai batean, umeen behar fisiologikoei erantzuteko zeuden haurtzaindegiak. Egun, haur eskolek hezigarriak ere izan behar dute Maite Garciaren aburuz. «Haurrak eskolatzearen aldekoa naiz. Betiere, eskolatzea asistentziara mugatzen uza bada, alegia hezigarria bada. Umearen behar fisiologikoez arduratzeaz gain, behar psikologikoak eta afektiboak ere kontuan hartu behar dira».

Legeak ez du derrigortzen

Gurasoek zeresan handia dute prosezua honetan. Azken finean, familiak berak erabakitzen duelako umea eskolatu edo ez. Arantza Lejarragak alde on asko ikusten dizkio umeak eskolatzeari, atzo Ikazokan egin zen mahai inguruan esan zuenez. «Hiru urte arteko haurrak eskolatzea ez da beharrezkoa ez eta derrigorrezkoa, legeak ez baitu horrelakorik esaten. Familiak berak du azken hitza. Dena den, hizkun- tzaren lanketan edo prebentzio lanak egiteko orduan (gaixotasunak, urritasunak...) lagungarriak dira oso».

XIII. ERANSKINA

(9. bideo-pasartea. ETB: 02.05.29)

Eskola txikia

- Atzean Leintz-Gatzaga, herri txikia oso. Goizeko 10:15 dira. Behe-lainoa, ikusten duzue, joan da, eguzkia badator, eta haurrak eskolara doaz.
- Gurutze, eta zer inportantzia dauko halako herri baterako eskolea eukiteak?
- Hombre, ba, nik pentsetan dot dala gantxo bat moduan herri batendako, beno, jentea geldiketako, jente gaztea, porke normalean honek herri txikiok jente guztia joan egiten da, ez? Eta, orduan, ba, bueno, holako gauza bat eukitzea, ba, da motibo bat, ba, geldiketako. Eta, gero, ba, herri batendako eskola bat egotea da..., o sea, bizitza, ez?
- Zarata-apur bat, behintzat.
- Eta ume-zaratea, gainera, e! Niretako da oso inportantea eta polita.
- Ze, Maixabel, zer moduz doa lehenengo aste hori?
- Bueno, ondo, poliki-poliki. Ohitu arte, bai gelara, eta bai..., ba, bueno, guri ere, ze gu ez gaituzte ezagutzen, ba, ohitu egin behar dira. Orduan, poliki-poliki, ba, bai; egiten ari dira.
- Lehenengo asteetan gurasoekin edo ezagunekin etortzen dira?
- Bai, beti. Eta gurasoak beti gelditzen dira kanpoan. Umeek badakite, ba, zerbait behar badute ere, kanpoan daudela. Ziurtasuna ematen dio horrek.
- Umeak ibiltzen dira barrura eta kanpora lasai asko.
- Bueno, batzuk ez dute behar, kanpora joan be ez dira egiten. Lasai daudenak gustora daude, eta barruan gelditzen dira.
- Maritxu, Maritxu, zenbat urte dira Gatzagan eskolea itxi zala?
- Ba, 28-29 ja.
- 28-29 bat urte. Eta zuk gaur hona ze ume ekarri dozu?
- Bezinien neskatilatxo bat, oso polita.
- Irati, hor dabil.
- Txintxoa da, gainera. Bai, bai, bai.
- Zu umetan hemen, Gatzagan bertan, jaioa, eta Gatzagan eskolean ibilita zagoz. Zelakoa zen zuen eskolea? Hainbeste jostailu eta hainbeste traste eukezuen?
- Ez, ez, ez. Orduan ez zegoen jostailurik eta ez zelako holakorik. Ez, ez, ez.
- Zer pentsatzen jatzu Gatzagan eskola zabaldu izana?
- Oso ondo, oso ondo. Ematen dau herrirako alebizio (alegrazio) apurtxo bat, klaro! Eta ikusiz gero dabilzan harmonian, gainera, denontzat pozixago.
- Gustura etortzen dira umeak?
- Bai, oso ondo, oso ondo, oso pozik.

XIV. ERANSKINA

(10. bideo-pasartea. Irratsaioa: 02.08.30)

Eskolako lehen eguna

1. ATALA

- Gaur, egokitzen-prozesu horretaz hitz egin behar dugu. Egunotan ari dira eskola-umeak eskolara itzultzen, batzuk lehendabiziko aldiz joaten, guraso batzuk desesperatuta, beste ume batzuk pozik... Bai? Pozik joaten ote da bakarren bat?
- Bai, baina ez da erabat pozik, edo erabat triste, edo... momentuak dira, gu geu bezala. Nik esango nuke, batez ere, oso momentu... garrantzi handiko momentuak direla haurarentzat eta familiarentzat ere; hain zuzen, helduak, gurasoak eta helduak, aldamenen daudenak larritu egiten direlako; ez dakite zer sentitu behar duten, haurra nola ikusi behar duten; oso gainean daude helduak momentu hauetan, haurrak nahikoa du berearekin, eta, gainera, badirudi presioa duela, esan behar duela ondo dagoela, gustatzen zaiola, lagunak egin dituela, andereñoa ez dakit zer dela... Eta bera beste historia batean dago momentu honetan.
- Zer aurkitzen du haurrak eskolara joaten denean?
- Zer aurkitzen du? Nik uste dut galdera honekin zenbait gauza pentsatzeko, behintzat, jarriko dugula, eta da... lehenengo momentuan beretzat... , bai, esan diote polita izango dela, erakutsi diote ikastola non izango den; agian, andereñoa ere ezagutu du, baina berak hori dena ikusi du amaxoren eskutik, edo aitaxoren eskutik, edo heldu baten eskutik, seguridade osoz ikusi du hori. Eta orain aurkitzen da han utzi dutela, eta gaur egun, hain zuzen, sarrera horiek primeran egiten dira, oso ondo egiten dira: amarekin, aitarekin, edo biekin, egun batzuetan. Hori oso-oso inportantea da umearentzat, eta gurasoentzat ere. Orain artean nik uste dut dena, ia dena dakiela amaren eta aitaren eskutik, helduen eskutik, baina momentu honetan hori bera egin behar da, baina gero bakarrik gelditzen da; eta bakarrik gelditze horretan haurra, haurrak, batez ere, galera bizitzen du gordinik.

2. ATALA

- Abandonatu egin izan balute bezalako zerbait.
- Hain zuzen! A, bai, bai. Bestelakoa ez. Bera abandonatua sentitzen da. Eta, gainera, berak, bai, uste zuen han ondo pasatuko zuela. Baina pentsatu behar dugu haurrak oraindik ez duela denboraren noziorik eta espazioaren noziorik; orduan, galera alde guztietatik: denbora aldetik eta espazio aldetik. Exean utzi du beretzat seguritatea duena, izaten du beti bere aulkixoa, bere orinala, bere mahaia, bere gela, bere jostailuak...; eta orain, joan behar du hara, beste komun desberdin batetara, eta txikiak komun txikiak baldin baditu, tira!; eta, gainera, ia-ia errenkan, eta ez daki eskatu behar duen, ez duen eskatu behar, sobran ditu hainbeste haur gela barruan, ia-ia andereño ikusi ere ez du egiten. Zorionez, zorionez diot, negar egiten badu, tira!, etorriko zaio andereño; baina, nahiko ondo baldin badago, beste batzuk behar gehiago dute; orduan, hor badago tentsio izugarri bat, presio handi bat.
- Behar gehiago aipatu duzu Mª Jesus. Behar gehiago du horrek egiten ez duenak baino?
- Dirudi, dirudi. Bai, nik uste dut hori... hortaz hitz egitea inportantea dela. Atzo komentatzen genuen irakasle-talde batekin ere bazegoela 3 urtetako mutil bat dena bota, puskatu, erretxina, eta beste bat, beste nexka bat adin berekoa geldi-geldirik, mugitu gabe. Eta behar gehiago zeinek du?
- Nik ez dakit.
- Nik uste dut behar gehiago zuela nexkak, baina atentzioa gehiago besteak deitzen du; molesti, nolabait, komilla artean jarrita, besteak egiten du. Nexka txintxo-txintxo dago, ez dakigu zer behar dituen ere. Momentu honetan badirudi ez duela ezer nahi, ez baitu ezer eskatzen, ez baitu begiratzen, ez baitu besteekin tratua. Orduan, nik uste dut haur bakoitza desberdina dela, eta bizitzeko era ere zeharo desberdina dela, baina, batez ere, kaos txiki bat bizitzen du haurrak ikastolara joaten denean, eskolara joaten denean.

3. ATALA

- Haur... haur guztiek ezin da esan; zerorrek esan duzu bakoitzak duela bere bizipena, bere izateko era, bere... gauza guztiak. Hala ere, 3 urteko umeak aipatu dituzu —zerorrek esan duzu “3 urte”—, ume asko eta asko gaur egun, gauzak horrela daudelako, 2 urterekin hasten dira eskolan, eta asko hilabeteak dituztenean jada guarderietan. Berdin bizi izaten dute momentu hau?
- Guarderiara joan direnak?
- Adibidez, bai. Hilabete gutxi zituzten... aipatu duzu aitarekin egon dira, amarekin egon dira, etxean egon dira... Ez da denen kasua.
- Begira, hor denetatik gertatu zaigu. Haurtzaindegitan, guarderiatan egon diren zenbait haurrek ematen du ez dutela gero arazorik izango, eta inoiz joan ez direnak okerrago ibiliko direla, eta denetatik aurkitzen ditugu.
- Ez da kunplitzen araurik?
- Ez, ez, ez. Nik esango nuke haur bakarrak direnean etxeetan, nolabait, jolasten ikasi dutela haurtzaindegietan; eta, gero, haurtzaindegira joan edo ez joan beste historia bat da. Hor jada sartuko ginatke zeinekin gelditu daitekeen etxean, gurasoen lana, eta abar, eta abar. Baina ez nuke nik esango. Gerora, nolabait, berrartzen dutela lagunekin ibiltzea eta hori lehenago, agian, haurtzaindegitan ibili direnak; baina, denetatik ikusten dugu.
- Ez, derrigorrez.
- Ez, ez, ez.
- Denentzat da momentu inportantea, denentzat da eskolaratzeko ordua.
- Bai, eta eskolaratzea, gainera, badirudi konturatzen direla zerbait bukatu dela eta gauza berri bat hasten dela. Nolabait, gauza berriak beti ekartzen digu beste baten utzi behar hori, eta horrek jada suposatzen du —partzialki, behintzat— galera bat. Eta galera hori haurrek sumatu egiten dute.

4. ATALA

- Sufritu egiten dute?
- Nik ez nuke esango “sufritu” —zuk esan duzu—, esaten dut baietz. Bestela, ez nuke esango. Baina bai, oso momentu larriak pasatzen ditu haurrak, eta nik ez dut hau esan nahi gurasoak larritzeko, baizik bai ulertzeko orain emango diren egoerak etxean zeharo desberdinak izan ditekela, lehen komentatzen genuenean txantaje hori, egin beharra dutela gurasoekin, amarekin, aitarekin egoteko, ez direla sentitzen gustora, ez baitute ezer ulertzen: “ni hona zertara etorri naiz”, “baina ni oso ondo nengoen nengoen lekuan”. Orduan, gurasoak laguntzeagatik esaten dutenean, ba, “laguntxo berriak izango dituzu”, eta “andereño berria”, eta “ikusiko duzu ze ondo”, eta... Bai, hori buruan dauka, baina hara joan denean, ba, ez da hain horrela, agian.
Ni gogoratzen naiz nere iloba batek, bueno, 15 egunetan oso ondo joan zen, 15 egun pasa ondoren, egun batean, amari esan zion:
 - “Ama, bihar ez dago ikastolarik”.
 - “Nola bihar ez dagoela ikastolarik?”.
 - “Ez, andereñoak esan digu ez duela irekiko, giltzatu egingo duela atea”.Orduan, zer esan nahi zuen? Ba, hasiera horretan ematen duena egokitzen joan dena edo, pues, agian, ez dela horrela. Orduan, oso erne egon behar gara.
- A!; beraz, egokitze-prozesua, agian, ez da astebetekoa?
- Bueno, nik hau esaten diet gurasoei, eta irakaslegoari ere, zeren badirudi helduok presa dugula, egokitzeari ematen diogula garrantzia. Eta, gero, badakigu, askotan, 3 hilabete eta, askotan, urtebete, eta abar, eta abar. Lehen aipatu duzu oso ondo, ezta?, esaten duzunean “bizi guzia pasatzen dugu egokitzen”, bizi guzia: lan berrietara, giro berrietara, bikotean ere bat aurrera doa

eta bestea gelditzen da, eta egokitu beharra dago, eta alderantziz. Egokitze-prozesua nik uste dut gaizki erabiltzen dugula zenbaitetan, bizi guztia da egokitze-prozesua.

- Ba, lan ederra jarriko diegu gurasoei.
- Bueno, baina nik uste dut egunekoa egin behar dela. Egunean zehar nola dihoan asuntua prestatzen gaitu bestea nola izango den. Baina hor egon..., adi egon, zeren izan daiteke zeharo desberdina izatea.
- Eta gurasoek zer sentitu behar dute? Hasi da txikia eskolan, eman dezagun ez doala gustora eta adierazi egiten duela etxeratutakoan, ez doala batere gustora, ez duela joan nahi.
- Bueno, batez ere, nik ez nioke haurrari esango “ondo pasako duzu, eta ez dakit zer, eta badakit zer”. Ez. Orain arteko hizkuntza erabili behar dugu etxean: “ondo pasa”, eta “ondo pasa duzu?”, eta besterik ez, ze “lagunak badituzu?”, “negar egin duzu?”...eta hori dena.
- Galdetu bai eskolakoaz?
- Nik ez nioke galdetuko.
- Ez galdetu eskolakoaz, ez gehiegi galdetu eskolakoaz.

5. ATALA

- Nik uste dut tentsioa sentitzen dutela. Nik kontatuko nioke bera ez dagoenean nik zer egin ditudan eta pentsatzen nuela, nolabait, ba, bera ikastolan dagoenean, agian, ahaztu egiten zela amatxo bazuela, eta aitatxoren lana, eta... Nik hori gehiago, zeren ireki egiten diogu mundua, baita ere. Hemen badaude gauza asko: amatxoren lana, aitatxoren lana, nitaz pentsatu dute, nitaz gogoratzen aritu dira... Hori dena, nire ustez, inportanteagoa dela berari galdetzea zer moduz pasa duena, pasa duen ala ez... Berak kontatuko du, nahi badu.
- Beti izan ditut horrelako kexak aita-amen artean: “ez du ezer kontatzen”, ixil-ixilik geratzen da eskolaz galdetutakoan”...
- Eta nik beti galdetzen diet: “zer kontatu diezu zuk egunaren zehar?; zer gauzak egin dituzun, ikusi dituzun, gogoratu zaren... Hortaz, nik uste dut uste dut hortik joan behar dela. Haurrak presioa sentitzen du, eta nahiko presioa badu berak han egote horrekin; orduan, poliki-poliki, nik kontatuko nizkioke, ba: “zu ez zaudenean, begira zer egin dudana”; “zutaz gogoratu naiz, zu gogoratzen al zinen?”; eta, gero, kontatu nahi badu... Oso ondo ikusten da sarreratan eta irteeratan.
Eta, ahaztu baino lehenago, esan nahi dut, irteeratan egon zaitezte berari begira, bera bakarrik balitz bezala munduan, besoak irekita; lehenengo gauza ama, edo aita, edo bere bila joan behar duen hori ikusi behar du, dena bera da bakarrik beretzat momentu horretan. Eta hori, ez dakit, badakigu, baina, askotan, aldamenekoarekin... aldamenekoak ere bai baitu nik bezalako tentsio bera; orduan, hor entretzen gara, hor izan behar dugu —bueno, ez dakit nola esan, baina...— haurra bakarrik, momentu horretan haurra bakarrik. Eta, askotan, haurrak ikusten zaitu zu, lasaitzen da, eta faktura pasatzen hasten da, ez dizu begiratu ere egingo. Eta pentsatu, bueno, lasaitu dela, eta, gero, faktura txikiak dituela. Eta, gero, hori dena helduak nola pasatzen dugun...
Nik, gehiago hitz egin nahiko nuke, baita ere, momentu hauetan ze-nolako atzerakada izan dezakeen haur horrek. Ikusi dugu autonomia den haurra... ohitua dago jendearekin ibiltzen, bere gauzak egiten, pixuegia izan gabe. Eta orain ikusten dugu, agian, bueltan berriro biberioa nahi duela, utzia duen biberioa, utzia duen txupetea, beldurrez beteta izan daiteke hemendik aurrera, lo okerrago egingo du, ez du gosaldurik nahi, nik esango nuke erretxinagoa dagoela, baita ere.
Atzerakada horiek.
- Beraz, ez zaio nire semeari bakarrik gertatzen?
- Ama gehienek esaten dute hori: “A, ez da nerea orduan!”. Horregatik, hori esan egin behar dugu lasai-lasai, eta hori pasa egin behar du, baina gurasoek, nolabait, hori kontenitu egin behar dugu, ez da ezer gertatzen, hau pasako da, ez dihoa atzeraka. Atletismoan bezala, esaten dut nik atzera egin behar da aurreraka joateko. Eta bere garapenean hori da: progresioak eta regresioak. Eta hori sanoa da. Eta hori hartu behar da momentuko gauza bezala. Txupetea berriz? Tori txupetea berriz. Biberioa berriz? Tori biberioa berriz.

- Eskatzen duen guztia?
- A, bai, ia. Baina mugak beti, noski. Baina horiek... (biberoia, txupetea berriz ere, orain arte ez badu kontrola bazuen esfinter kontrola baldin bazuen, pixa egiten bazuen, orain berriro hasten bada...) ez da ezer gertatzen. Zenbat eta lasaiago gurasoak, orduan eta... haurra konturatuko da ez dela ezer gertatzen. Baina tentsio hori ikusten badu gudan, eta, askotan, ikusten da haurraren aurrean andereñoari galdetzen bazaio “gureak negar egin al du?”, “hitz egiten al du?”... Bueno, espezialistak ditugu gaur egun eskoletako irakasleak, eta, bueno, badakite nondik nora dihoan gauza, baina, askotan, gurasoak gehiegi larritzen direnean, batzuetan, andereñoa ere larritu egiten dute, eta hor ez da kanpoan gelditzen gure nexka edo gure mutila.
- Eta umea, zer esanik ez, hori da. Dobleko nerbioak denak.

XV. ERANSKINA

(ariketa)

Hutsuneak bete -(E)LA eta -(E)NA erabiliz

1. ATALA

- Bai, baina ez da erabat pozik, edo erabat triste, edo... momentuak dira, gu geu bezala. Nik esango nuke, batez ere, oso momentu... garrantzi handiko momentuak dira____ haurarentzat eta familiarentzat ere; hain zuzen, helduak, gurasoak eta helduak, aldamenean daude____, larritu egiten direlako; ez dakite zer sentitu behar dute____, haurra nola ikusi behar dute____; oso gainean daude helduak momentu hauetan, haurrak nahikoa du berearekin, eta, gainera, badirudi presioa du____, esan behar du____ ondo dago____, gustatzen zaio____, lagunak egin ditu____, andereñoa ez dakit zer da____... Eta bera beste historia batean dago momentu honetan.
- Zer aurkitzen du haurrak eskolara joaten denean?
- Zer aurkitzen du? Nik uste dut galdera honekin zenbait gauza pentsatzeko, behintzat, jarriko dugu____, eta da... lehenengo momentuan beretzat... , bai, esan diote polita izango da____, erakutsi diote ikastola non izango da____; agian, andereñoa ere ezagutu du, baina berak hori dena ikusi du amaxoren eskutik, edo aitaxoren eskutik, edo heldu baten eskutik, seguridade osoz ikusi du hori. Eta orain aurkitzen da han utzi dute____, eta gaur egun, hain zuzen, sarrera horiek primeran egiten dira, oso ondo egiten dira: amarekin, aitarekin, edo biekin, egun batzuetan. Hori oso-oso inportantea da umearentzat, eta gurasoentzat ere. Orain artean nik uste dut dena, ia dena daki____ amaren eta aitaren eskutik, helduen eskutik, baina momentu honetan hori bera egin behar da, baina gero bakarrik gelditzen da; eta bakarrik gelditze horretan haurra, haurrak, batez ere, galera bizitzen du gordinik.

2. ATALA

- Abandonatu egin izan balute bezalako zerbait.
- Hain zuzen! A, bai, bai. Bestelakoa ez. Bera abandonatua sentitzen da. Eta, gainera, berak, bai, uste zuen han ondo pasatuko zuen____. Baina pentsatu behar dugu haurrak oraindik ez du____ denboraren noziorik eta espazioaren noziorik; orduan, galera alde guztietatik: denbora aldetik eta espazio aldetik. Etxean utzi du beretzat seguritatea du____, izaten du beti bere aulkitxo, bere orinala, bere mahaia, bere gela, bere jostailuak...; eta orain, joan behar du hara, beste komun desberdin batetara, eta txikiak komun txikiak baldin baditu, tira!; eta, gainera, ia-ia errenkan, eta ez daki eskatu behar du____, ez duen eskatu behar, sobran ditu hainbeste haur gela barruan, ia-ia andereño ikusi ere ez du egiten. Zorionez, zorionez diot, negar egiten badu, tira!, etorriko zaio andereño; baina, nahiko ondo baldin badago, beste batzuk behar gehiago dute; orduan, hor badago tentsio izugarri bat, presio handi bat.

XVI. ERANSKINA

(11. bideo-pasartea. ETB: 02.21.49)

Ordenadore bidezko eskola

Ikasturte hasieran ohikoak diren irudiak dira hauek. Mundu guztian gauza bera, egunero ikasleak goiz esnatzen dira, gosalduta, maneatu, liburuak eta beste trepetak hartu eta eskolara, ikasketak aurrera atera asmoz.

Erritua honetan ikasle guztiek parte hartzen dute, baina guztiek... Estatu Batuetako hainbat eta hainbat gazte izan ezik. Izan ere ikasturte honetan 2.000.000 gazte ez dira ikastetxera joango, etxetik ikasiko dute. Nola? Ordenadorearen bidez. Geroz eta gehiago dira eskola etxean deritzan honen bitartez ikasten duten haur eta gazteak Estatu Batuetan.

Aldeko eta aurkako iritsiak ugariak dira. Aldekoek diote etxetik ikasten dutenak ikastetxeetara joaten direnak baino emaitza hobetoak lortzen dituztela.

Sistema honen aurkakoentzat, berriz, ordenadorea gehiegi erabiltzeak osasun arrisku ugari ditu: estresa, ikusmen-arazoak eta loditasuna, besteak beste. Gainera, haurren garapen soziala oztopatzen duela esaten dute. Momentuz, ikasteko modu honek aukera gutxi ditu gure artean, legeak 16 urtera arte derrigorrezko eskolaratzea agintzen baitu.

XVII. ERANSKINA

Ameriketako Estatu Batuak: eskola etxean

Gero eta guraso estatubatuar gehiagok hezten dituzte euren seme-alabak etxean, erlijio-arrazoiak direla-eta edo bestelako eskolatze-moduren bat nahiago dutelako.

Christopher eta Eileen Herman ohiko eskola-sistemaren aurkakoak dira, eta euren bi seme-alabak etxean hezten dituzte. Duela hogeitun urte legea urratuko zuketena, izan ere eurak bizi diren lekuan —Washington estatuan— 1985. urtera arte diploma-tutako irakasleek soilik eman zitzaizkien eskolak etxean. Egun, ordea, Hermandarrek ez dute zigorrik izateko beldurrik; eta hori ez ezik, baliabide eta laguntza handiak ematen zaizkie. Badira etxean hezten duten gurasoen elkarteak, eta leku horretako hiru elkarteko kideak gai horri buruzko biltzarretara joaten dira, eta Internet bidez, antzeko egoeran dauden familien aholkuak jasotzen dituzte. Eileen Hermanek adierazten duenez, “ia jende guztiak ezagutzen du etxean hezten duen norbait. Batzuei arraroa egiten zaie, baina gai honek orain ez du mesfidantzarik sortzen, eta ez da horren aurka lehen bezala jotzen”.

"Haurrek hobeto ikasten dute irakaskuntza formalaren egitura zurrunean baino".

Hainbat arrazoi

Hermandarrek gora doan joera bati jarraitzen diote. Zenbaiten arabera, Ameriketako Estatu Batuetan 80ko hamarkadaren erdi aldera 50.000 haur hezten ziren etxean, eta, egun, miloi bat dira, gutxienez (beste zenbaiten iritziz 1,8 milioi dira). Jada, eskola-garaian dauden haurren %3 hezten da etxean, eta kopurua gora doa. Eliza katolikoaren menpeko eskolen ondoren, hezkuntza pribatu modurik hedatuena, hain zuzen, eskola etxean (*home schooling*) da.

“Eskola etxean aukera bideragarria da, egun. Herrialde honek ematen dituen hezkuntza aukeretan bere lekutxo du” adierazi du Mitchell Stevens-ek, —Clintoneko (New York estatuan) Hamilton Collegeko soziologoa eta gai horri buruzko liburu baten egilea—.

Joera berri hori oso konplexua da, eta zenbat eta indar handiagoa hartu, orduan eta zailagoa da etxean irakasten duten gurasoen profila zein den adieraztea.

Stevens-en iritziz, oso desberdinak diren bi talde daude. Horietako bat 60ko hamarkadaren amaieran sortu zen, eskola-mugimendu alternatibotik. Horren jarraitzaileen ustez, haurrek etxean hobeto ikasten dute irakaskuntza formalaren egitura zurrunean baino. Beste mugimendua hainbat familia kontserbadore protestantek sortu zuten, gutxi gorabehera garai berean. Horien ustez, estatuko erakundeek euren haurrak ez zituzten behar bezala hezten. Stevens-en iritziz, “sistema publikoaren antolaketa burokratikoarekiko mesfidantza handia dute bi taldeek”.

80ko hamarkadara arte, etxeko irakaskuntza ezkutuko jardura zen, ez baitzegoen lege bidez araututa. Baina horren jarraitzaileak ugaritu zirenean, epaileak eta fiskalak eskolara joaten ez diren haurrek “beste mota bateko hezkuntza izatea” onartzen hasi ziren. Eskola Etxean Babesteko Elkarteak 1983. urtean sortu zen, eta honako bi helburu zituen: batetik, estatuetako botere legegileak hezkuntza-mota hori aitortzea, eta, bestetik, etxean hezteagatik auzitara eramandako familiak

defendatzea.

Egun *home schooling* baimenduta dago herrialde osoan, baina horri buruzko araudia oso desberdina da estatu batzuetan eta bestetan. Idahon, esaterako, etxean hezten duten gurasoek ez dute ia molako mugarik eta ez zaie eskatzen euren programak estatuko edo tokiko agintariei jakinaraztea. Oregonen, aldiz, familiek, nahitaez, frogak egin behar dizkie aldian-aldian haurrei. Froga horiek “gaitutako pertsona neutral” batek egin beharko ditu. Oro har, ez da eskatzen gurasoek irakaskuntzan jarduteko gaitasuna izatea, baina zenbait estatutan gurasoek goi mailako ikasketak izatea edo prestakuntza-ikastaro bat egitea eskatzen dute.

Estatuetako legeek irakasteko egun kopurua zehaztu ohi dute, bai eta eduki pedagogikoen ildo nagusiak ere. Gurasoek seme-alaben aurrerapenen berri eman behar izaten dute, baina gutxitan eskatzen zaie “buletinak” erakunde ofizial bati ematea. “Arau zorrotzagoak dituzten estatuetan ere haurren ikasketa erritmoak aldakorrak izan daitezke” adierazi du Patrick Farengak, Hol Associates-eko lehendakariak. Enpresa hori etxeko irakaskuntzarako materialak egiten dituen argitaletxea da, eta Cambridgen (Massachusetts) du egoitza.

Eskolako agintariek etxean hezitako haurrekiko jarrera desberdina izaten dute. Izan ere, zenbait eskolatan haurrak txangoetara joan edo zenbait ikasgaietan matrikulatu ahal izaten dira, baina beste batzuetan ez.

Etxean ikasten duten haur gehienak familia protestante kontserbadoreetakoak dira, baina mugimendua abartzen ari da. Katolikoek, musulmanek eta judutarrek, eta familia laiko askok erakunde berriak sortu dituzte etxean hezteko defendatzeko asmoz. Salem-eko (Oregon) Hezkuntzari buruzko Ikerketaren Institutu Nazionalak hainbat inkesta egin ditu; eta horietan adierazten denez, hezkuntza mota hori hautatzeko arrazoi nagusia erlijioa baldin bada ere, badira beste bost arrazoi nagusi: ohiko ikastetxeen kalitate akademikoa zalantzan jartzea; hezkuntzarik onena banan-banakoa dela iriztea; senideen arteko lotura sendotu nahi izatea; ikasketa-kideen eragin kaltegarria murriztu nahi izatea; eta eskoletan gero eta handiagoa den segurtasun ezaren beldur izatea. Sarritan, arrazoi horietako batek baino gehiagok eragiten du erabakia.

Etxean hezteko irakaskuntza-metodoak ugariak dira. Ameriketako Estatu Batuetan ez dago hezkuntza programa nazionalik, eta estatuen ardura da hezkuntza arauak jartzea. Gainera, arau horiek ez zaizkie zorrotz-zorrotz ezartzen etxean hezten dutenei. Eskuarki, gurasoek egiten dituzte irakaskuntza-planak. Ehunka argitaletzek dituzte etxean irakasteko egokitutako materialak. Mundu osoan zehar saltzen dira —bereziki Internet bidez— eta oso hezkuntza-filosofia eta ikuspegi desberdinak dituzte:

batzuk erabat laikoak diren posta bidezko ikastaroak ditugu, eta beste zenbait, berriz, “Eskrituretako egiaren oinarri nagusiak goratzen dituzten” materialak dira.

Hezkuntza mota horren aldekoak eta aurkakoak

Herrialde osoa hartzen duen ikerketa gutxi egin bada ere, horiek adierazten dutenez, etxean hezitako haurrei egiten zaizkien frogetan nazioko batez bestekoa baino emaitza askoz hobeak lortzen dituzte. Baina zenbait ikerlarien iritziz, haurrek arrakasta izango dutela ziur daudenean soilik pasarazten die froga gurasoek. Gainera, etxean ikasten duten askok ez dituzte azterketak egiten, ez baitute etxean ikasten dutela onartu nahi; eta, beraz, ondorio baliagarriak lortzea oso zaila dela aitortzen dute ikerlariak.

Ettxeko hezkuntzaren arrakastaren adierazle nabarmen bat bada:

Ameriketako Estatu Batuetako gero eta institutu eta unibertsitate gehiagok hartzen dute aintzat. Eskola Etxean Babesteko Elkartek duela gutxi goi-mailako ikasketetako 500 ikastetxe baino gehiagotan egindako inkesta batek adierazten duenez, ikastetxe guztiek —bik izan ezik— ikasleak hartzeko prozeduran azterketa bereziak zituzten ohiko bigarren mailako ikasketak ez zituztenentzat. Ikastetxe askok, gainera, onartu egiten dituzte, egun, gurasoek egindako kalifikazioak.

Dena den, oraindik ere, estatuko araudia zuzen ezartzeko adostasunik ez dagoenean zenbait guraso auzitara eramaten dituzte. Bada iaz oihartzun handia izan zuen kasu bat: etxean hezten zuen guraso batek hamabost eguneko kartzela zigorra jaso zuen, estatuko aztertzaileei ez zielako utzi 15 urteko semea aztertzen. Estatuko funtzionarioek adierazi zutenez, haurrak etxean heziketa egokia zuela ziurtatu nahi zuten, haur horrek bertako ikastetxeetan ikasketa-arazoak izan baitzituen.

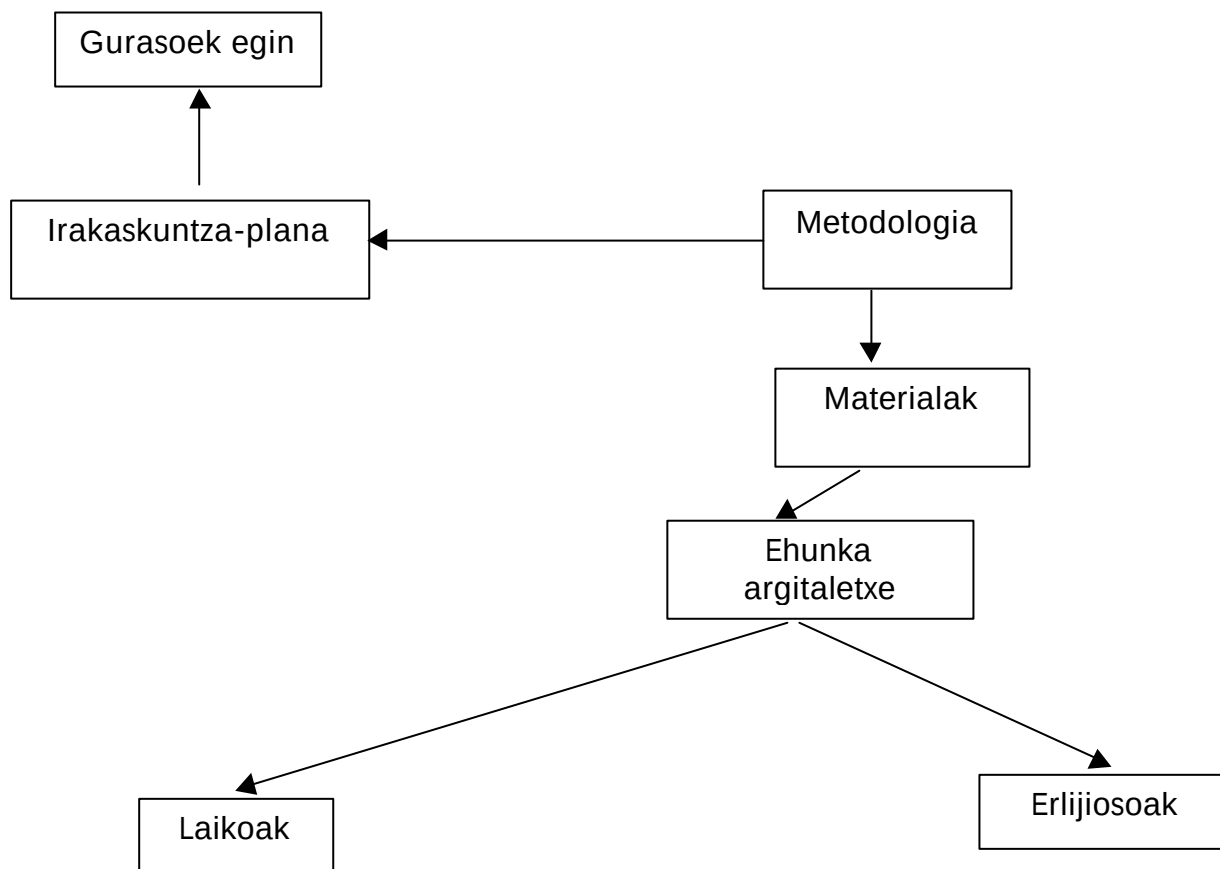
Ettxeko hezkuntzak gero eta jarraitzaile gehiago baditu ere, ez du jende guztiak onartzen. 1997. urtean Gallup zundaketa institutuak eta *Phi Delta Kappa* aldizkari pedagogikoak elkarrekin egindako inkesta batek dioenez, estatubatuarren %57k uste dute ettxeko eskolatzea ez dela "egokia". Hamabi urte lehenago %73k pentsatzen zuten horrela. Hezkuntza Nazionalako

Erakundeak (herrialdeko irakasleen elkarte handienak) dioenez, "ettxeko irakaskuntzako programek ezin die prestakuntza osoa eman ikasleari". Lehen Mailako Irakaskuntzako Zuzendarien Elkarte Nazionalak ere antzeko iritzia du, eta honakoa adierazi dute, gainera: "hezkuntza-mota hori hautatzen duten gurasoek haurren emaitza akademikoen erantzukizuna izateaz gain, horien garapen sozialaren eta emozionalaren erantzukizuna izan behar dutela" zaindu behar dute agintariak. Euren ustez, etxean hezitako haurrek ez dute jatorri desberdineko haurrekin harremanak izateko behar adinako prestakuntzarik.

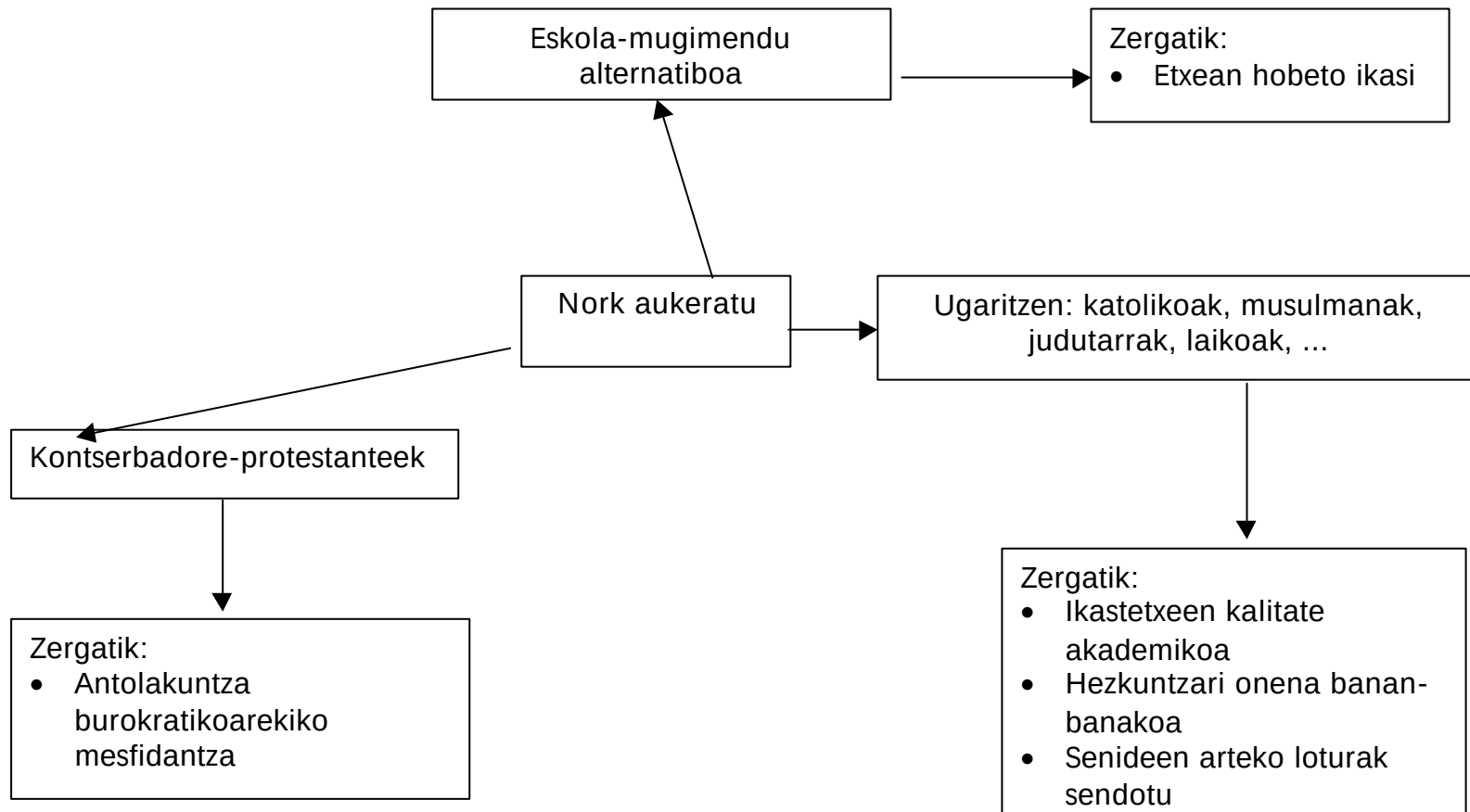
Etxean irakasten dutenak ez datoz bat mugimenduak etorkizunean izango duen garapenarekin. Batzuen iritziz, mugimendua zabaldu egingo da; baina beste batzuek, aldiz, uste dute ez dela gehiago zabalduko. Inkestek adierazten dutenez, estatubatuarrek pozik daude eskola publikoen hezkuntzarekin (eskola publikoetan hezten dina ikasleen %90). Baina hainbat ikeleren iritziz, ettxeko eskolatzea aukena sendoa da, eta iraun egingo du Ameriketako Estatu Batuetako hezkuntzan. Farengak dioenez, "hezkuntza kontzeptuaren oinarria ez da, jada, ikasleak ikastetxeetan sartuta egotea, fraideak monasterioetan bezala.

Material osagarrietako azken atazako eskema osatuak

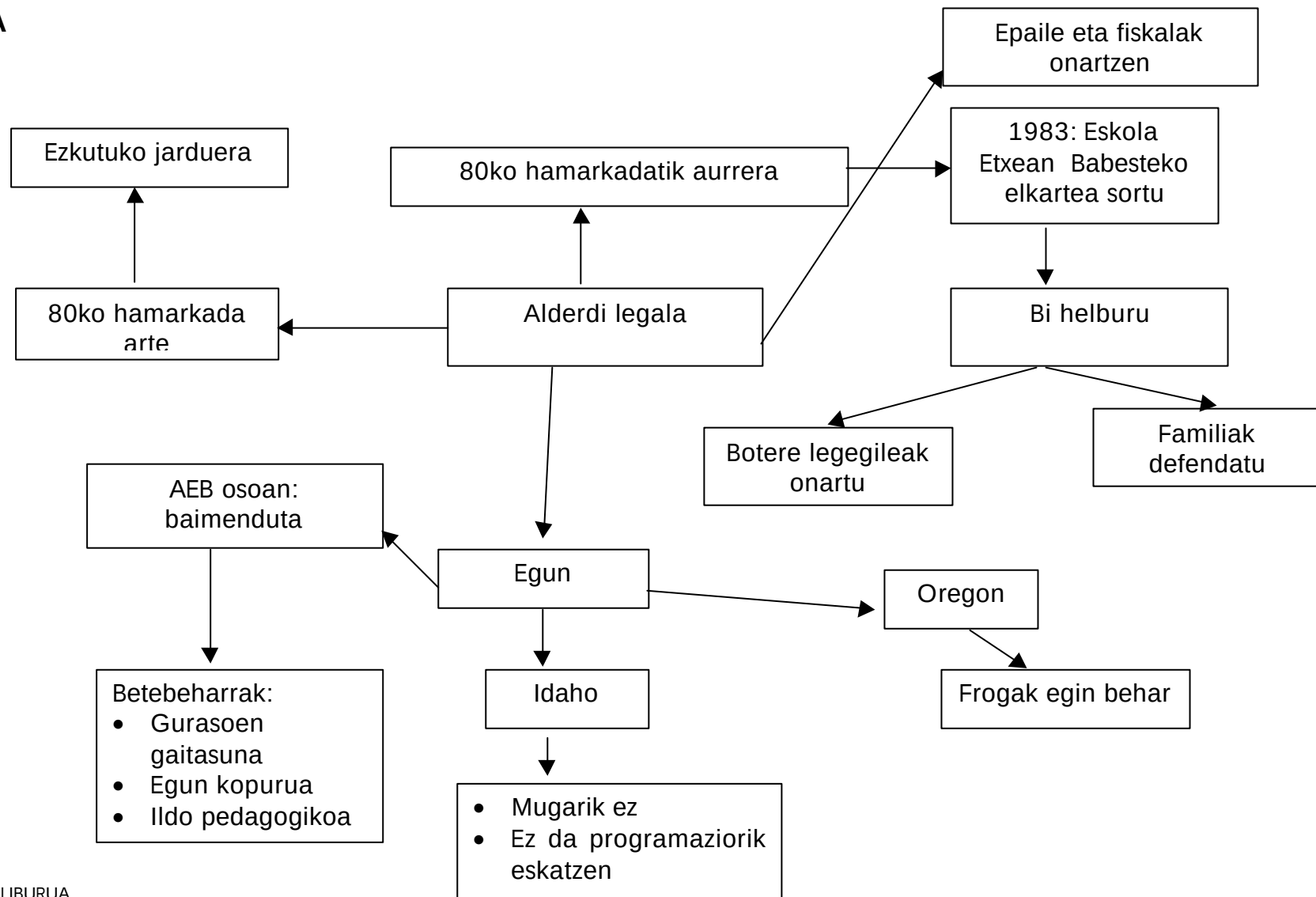
A ESKEMA

B ESKEMA

C ESKEMA

D ESKEMA

